

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 18

KOPER, 30. junija 1950

Cena 3 din

Pristopimo

še načrtneje k gradnji našega gospodarstva

V borbi za uresničenje našega gospodarskega plana smo se že marsikaj naučili. Samo največji naivneži lahko mislijo, da je vprašanje gospodarskega plana zelo preprosta in lahka reč in odkrivajo seveda, da niso še razumeli splošnih zakonitosti gospodarskega razvoja pod pogoji ljudske oblasti in popolnoma pozabili na dediščino, ki jo mora prenašati na svojih plečih delovni človek, ki so ga izkoriščevalci skozi stoletja tiščali ob tla. Odkrivanje napak ter pomanjkljivosti nam pa omogoča, da postajajo vsi naši prijemi sigurnejši! Borba za proizvodnjo in distribucijsko disciplino ne pozna milosti! Naša pot gre le naprej k popolnejšim gospodarskim organizacijskim oblikam in hkrati nasproti vedno večjemu blagostanju!

Praksa pokazuje, da ni dovolj, da na primer obdelovalna zadruga enostavno izdela svoj proizvodni plan! Vedno otreje se pred nas postavlja vprašanje: Kaj bomo proizvajali? Odgovor je kaj enostaven. Proizvajati moramo predvsem to, kar največ donša, pridelovati tisto, kar se najbolj izplača. Fašistična Italija se ni prav nič brigala za to načelo, katerega pravilnost potrjuje sama narava (zemlja), ki človeku kaže, za kaj je najbolj sposobna! Za časa fašizma kmetje pri nas niso pridelovali to, kar je najbolj koristno, marveč predvsem tisto, kar je najbolj služilo načrtu italijanskih imperialistov (mislimo na žito in žitno bitko). Naš delovni kmet pa tudi ni imel izbire. Fašisti so ga enostavno prisilili, da krene na pot, ki je pomenila zanj pogubo. Tej poti se pravi: mnogo dela, izkupička pa nič. Tako so prišli dolgovi in kanti!

Postavlja se še zlasti vprašanje: Ali lahko naš kmet zasluži več s pridelovanjem žita ali pa recimo pridelovanjem zgodnje spomladanske zelenjave in recimo tudi paradižnika! Prav gotovo je plodonosnejše ono drugo. Za pridelek iz enega ha dobimo štirikrat in še več, če ga posejemo z zelenjavo, paradižnikom, kakor pa, če bi sejali žito. Seveda nastane takoj vprašanje, kam bo delovni kmet z denarjem. Reševanje tega vprašanja je na najboljši poti, kajti vsakemu delovnemu kmetu je omogočeno, da pride do maslobo, moke itd. brez velikih žrtv. **DELATI MORAMO VZTRAJNO NA TEM, DA ZITARICE POPOLNOMA IZLOČIMO IZ NASE POLJEDELSKE PROIZVODNJE, DA RACUNAMO ZLASTI ZA VSAKO OBMOCJE OBDELOVALNE ZADRUGE, KATERA VRSTA ZELENJAVE ALI PA TUDI SADJA JI NAJBOLJ ODGOVARJA! ZA VSAKO OBDELOVALNO ZADRUGO MORAMO IZDELATI NAČRT, KI BO POKAZAL NA SMER RAZVOJA (perspektivo)!** Ko je podana splošna perspektiva (orientacija na zgodnjo spomladansko zelenjavo, sadjarstvo, vinogradništvo, goštev oljke itd.), nam ostane le, da ugotovimo, kaj je iz tega splošnega okvira najpomembnejše!

Nekaterim pojavom iz stare miselnosti moramo napovedati ostro borbo. Postati moramo praktični računarji, razumeti vedno bolj, kaj nam prinaša korist in kaj škodo. Zavedati se moramo, da je temeljni kamen vsega gospodarstva ravno proizvodnja. Ta je glavni vir vsega človekovega blagostanja. Toda pri tem tudi to: ne smemo proizvajati kar koli ali pa le to, kar (Nadaljevanje na 2. strani)

Maršal Tito o upravljanju državnih podjetij

Zakon o izročitvi podjetij v upravo delovnim kolektivom je logična posledica razvoja socialistične graditve v Jugoslaviji

V ponedeljek zvečer ob 16. uri sta se sestali na izredno zasedanje obe jugoslovanski zbornici Ljudske skupščine FLRJ. V teku zasedanja je govoril maršal Tito, ki je podprl predlog zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij.

Maršal Tito je najprej poudaril geslo »delavske tovarne«, ni prazna beseda, temveč da vsebuje v sebi globok pomen bistvenega značaja.

To geslo — je dejal Maršal Tito — je ves program socialističnih odnosov v produkciji glede na socialistično lastnino, na pravice in

dolžnosti, kakor tudi glede tega, kaj se more in kaj se mora zgraditi v praksi, ako se hoče resnično zgraditi socializem.

Govor maršala Tita je bil strogo znanstven: govornik je omenjal številne citate del Lenina, Marksa, pa tudi samega Stalina. Omenil je ukrepe, ki jih je podvzela jugoslovanska vlada v cilju socializacije države kot so: agrarna reforma, odstranitev privatnega kapitala in starega državnega aparata sploh.

»Pri nas, danes — je dejal maršal — ni več nobenega podjetja

ali rudnika ali kakršne druge ustanove javnega značaja, ki bi bil v rokah domačih ali pa tujih kapitalistov.«

Ko je govoril o zgoraj omenjenih ukrepih, je Tito dejal, da ti ukrepi dokazujejo, da hodi Jugoslavija po poti, ki je v skladu z načeli marksizma-leninizma. »Ko to trdim — je dodal Tito — nočem reči, da je to edina pot za vse in da je treba tako delati v vseh državah. Mi smatramo, da je ta pot edina za nas v Jugoslaviji. Ob različnih gospodarskih, političnih in kulturnih pogojih raznih držav sle-

dijo različni sistemi dela, tako da se ne more v tem smislu svetovati nobenega recepta neizpremenljive oblike.«

Maršal Tito je ostro kritiziral sistem, ki obstoja v Sovjetski zvezi in obtožil vodstvo partije in sovjetske države, da je državo in državni aparat birokratiziralo in ga celo okrepilo, namesto da bi poskrbelo za njegovo postopno oslabeitev, kot učita Marx in Lenin.

Glede položaja delavstva v sovjetskem sistemu, je maršal Tito izjavil, da »neprav so proizvajena sredstva v Sovjetski zvezi prešla v roke revolucije pred 30 leti, so ta sredstva še vedno v rokah države.«

»Delavci v Sovjetski izvezi nimajo niti še danes pravice upravljanja tovarn, ker to upravljanje izvršujejo ravnatelji, ki jih postavlja država. Ti delavci imajo le možnost in pravico delati, toda stvar se ne razlikuje mnogo od delovnih pogojev kapitalističnih držav. Edina razlika za delavce je (Nadaljevanje na 4. strani)

VOJNA V KOREJI

Ljudska republika Koreja je napravila protiukrepe na izzivanja lutkovne vlade Juž. Koreje

TRUMANOVO POVELJE — VOJNA NAPOVED AMERISKIH IMPERIALISTOV LJUDSKI REPUBLIKI KOREJI IN LJUDSKI REPUBLIKI KITAJSKI

V nedeljo dne 25. junija so se vzdolž demarkacijske črte spopadle vojaške enice Ljudske republike Koreje z oboroženimi formacijami Južne Koreje. Nekaj ur pozneje je Severno korejska radijska postaja objavila deklaracijo Ljudske republike Koreje. Južni Koreji, da je Ljudska republika Koreja napravila protiukrepe na napade Južne Koreje.

Ljudska vojska naglo napreduje in je že osvobodila večje število naselij, mesto Kesong ter se naglo približala sami prestolnici Južne

Koreje Seul, ki je bila že v torek popolnoma obkoljena ter v sredo po 24urni bitki osvobodjena.

Poročila, ki prihajajo iz Sevla pravijo, da je morala južnih čet zelo slaba kakor tudi njihova oborožitev. General Caungjum, ki poveljuje oboroženim silam LR Koreje, je pozval oborožene sile Južne Koreje, naj se vda.

Ministrski predsednik LR Koreje Kimirše je sporočil, da je zapovedal ljudski vojski, naj stre vojaške sile Južne Koreje in omenil, da je ljudska vojska že osvobodila

pet mest, med katerimi je tudi prestolnica Seul, in številna naselja.

AMERISKE CETE SO VSTOFILE V AKCIJO NA TRUMANOVO POVELJE

Predsednik Truman je zapovedal ameriškim letalskim in pomorskim silam, naj vstopijo v akcijo na Koreji. Truman je poleg tega zapovedal sedmi pomorski skupini, naj prepreči vsakršen napad na Formozo. Dalje je zapovedal naj se povečajo sile na Filipinih in naj pospešijo vojaško podporo Filipinski vladji in Indokitajski.

Ameriški svetovalec južnokorejske vlade je dejal, da se bo Južna Koreja še dala rešiti, če bo prišla zadoštna pomoč.

Dodal je, da mora Južna Koreja takoj dobiti orožje, ker bo sicer prepozno.

Na vzhodni obali Južne Koreje so se izkrcali oddelki ljudske vojske, Radio v Sevlju pa poziva vsako uro oddelke Južne Koreje naj vztrajajo, ker bo Mac Arthur poslal uspešno pomoč.

Prvo poročilo, ki ga je izdal po Trumanovem sklepu Mac Arthur pravi, da so letalske in pomorske sile na Daljnem vzhodu zapletene (Nadaljevanje na 5. strani)

Otvoritev zadruž. doma v Šmarjah

30.000 ur prostovoljnega dela v vrednosti 6.400.000 din

Na trgu pred dokončano stavbo novega zadružnega doma v Šmarjah se je zbrala v nedeljo popoldne ogromna množica ljudi, ki je do zadnjega kotička napolnila ves obširni prostor. S ploskanjem in z vzklikanjem je pozdravila člane CK KP STO-ja, predstavnike naše ljudske oblasti in množičnih organizacij in domače udarnike, ki so se izkazali tudi pri gradnji zadružnega doma. Slovesnost je otvorila vojaška godba iz Portoroža s himno »Hej Slovani«. Prvi je govoril predsednik zadružnega doma tovariš Frišac Pavel, ki je med drugim dejal: »Danes proslavljamo veliko znamenje v borbi za izgradnjo socializma v našem okrožju. Do danes smo popolnoma obnovili 90 odstotkov vseh porušjenih poslopij v vasi in zgradili še to veliko stavbo, ki predstavlja žarišče kulturnega življenja v vasi. Pri tem smo opravili nad 30.000 ur prostovoljnega dela v skupni vrednosti nad 6.400.000 din. Sami smo prispevali skoraj 600.000 dinarjev, ljudska oblast pa nam je pomagala z veliko vsoto 4 milijonov dinarjev, tako da znaša vrednost našega zadružnega doma deset milijonov 292.800 dinarjev.«

Nato je govoril tov. Franc Kralj-Petek, ki je med drugim dejal: »Nj bilo lahko zgraditi tako veliko stavbo, ki je prav za prav zgodovinski spomenik in žarišče kulture na va-

si. Ta se bo vzgajal nov rod napredno mislečih ljudi, ki bodo gradili dalje socializem v našem okrožju. Vsi nasprotniki naše ljudske oblasti so doživeli z današnjim dnem nov poraz. Prepričan sem, da bodo Šmarčani kot doslej še dalje neumorno gradili, da obnovijo svojo nekdanj skoraj do tal porušeno vas. Vse laži in klevete, ki jih novi in stari nasprotniki naperjajo proti ljudski oblasti, se bodo razblinile (Nadaljevanje na 2. strani)

Teror nad Slovenci v De Gasperijevi Italiji

Trije pretepači so se pripeljali z vojaškim gipom iz Skodjač, kjer je bil sestanek trikoristov, pred gostilno Marinič v St. Petru. Bivši kapetan artilerije in republikanski voditelj v Tolminu Silvano Gasperini je navalil na tovariša Datač na, ga pričel pretepati, zmerjati s »ščavo venduto« in je zahteval, naj poklekne pred Specigno, bivšega komandanta alpine in komandanta teritorialnih enic v Cedadu za časa nemške okupacije. Potem sta se tudi ostala razbojnika spravila na svojo žrtev in jo začela pretepati. Pričeli so stiskati tovariša Batajna za vrat, da bi ga zadušili. Takoj je pristopila na pomoč go-

stilničarjeva žena, ki so jo tudi napadli in ji med pretepom zlomili prst. Batajnu je tedaj uspelo pobegniti domov. Pretepači pa so vzeli z mize »Primorski dnevnik« ter pričeli strašiti in groziti otroku gostilničarja, desetletni Rossani, ki so jo tako prestrašili, da je imela vso noč živčne napade.

Tovariš Marinič je šel v St. Peter po zdravnika in je med potjo srečal orožniškega brigadirja, kateremu se je pritožil zaradi takega postopanja teh razbojnikov. Brigadir pa je odgovoril, da je bil Batajno tisti, ki je prvi napadel in da bo zaradi tega tudi dobil prei ali slej zaslužen kazni.

Ob drugi obletnici objave resolucije Informbiroja

Predvidevanja sovjetov, da bi napravili razkol v jugoslovanski komunistični partiji in jo demoralizirali ter odstranili njene voditelje iz blikovito ideološko vojno, so se pokazala popolnoma zgrešena. Namesto da bi privedli do razkola Komunistične partije in kompotali enotnost jugoslovanskih narodov, so sovjetski voditelji in njihovi atelji minirali enotnost v svojih partijskih vrstah. Ta razkol še bolj pospešujejo množične čistke, ki jih kominformisti izvajajo v raznih komunističnih partijah.

Propadle so vse metode borbe proti Jugoslaviji, kakor tudi hladna vojna, gospodarski in politični pritisk in ovražne akcije, ki jih kominformistični voditelji izvajajo proti Jugoslaviji. Ukrepi, ki jih je podvzela Sovjetska zveza proti Jugoslaviji, so izjavili celo zadnje iluzije v državi, kakor tudi iluzije mednarodnega delavskega gibanja. S svojo politiko proti Jugoslaviji so sovjetski voditelji nadcenili svoje vodilne pozicije in odcenili moč ljudskih množic in naprednega ljudstva. Namesto da bi jim uspelo prikriti resnico o Jugoslaviji, so dosegli ravno obraten uspeh. Vedno večje število naprednega ljudstva na svetu izraža željo spoznati bistvo tega spora in se na lastne oči prepričati, kaj je resnica in kaj je laž. Kominformisti označujejo za imperialistične in fašistične volune vse tiste, ki pridejo v Jugoslavijo, ker se hočejo na licu mesta prepričati o resnici jugoslovanskih klevet. Danes prihaja v večini komunističnih partij do uporov proti kominformističnim voditeljem. Vedno večje vrste komunistov pozdravljajo z odobravanjem borbo za obrambo marksizma, ki jo vodi jugoslovanska komunistična partija in njeni narodi. To je rezultat, ki so ga kominformistični voditelji najmanj pričakovali, pa tudi najmanj želeli.

106 članska frontovska brigada dela cesto Križišče - Rižana

V ponedeljek se je zbrala na Rižani 89-članska frontovska brigada koperskega okraja. Brigada pa je kmalu narasla. Iz naših vasi in mest prihajajo novi frontovci na delo v brigado, tako da je narasla že na 106 brigadnikov. V brigadi je tudi 19 naših učiteljev obeh narodnosti. Njih prisotnost kaže, da so to res ljudski učitelji, da gredo tudi oni po potrebi na delo s kmeti in delavci. Pri nas je že skovano bratstvo vseh delovnih ljudi.

Vsak frontovec v brigadi bo napredoval en mesec prostovoljnega dela. Brigado sestavlja 40 odstotkov frontovcev in mladine ter delovne inteligence italijanske narodnosti. Največ frontovcev se je prijavilo v Kortah in po dosedanem delu kaže, da so tudi najboljši, sektor Semedela pa ni dal niti enega frontovca v brigado. Drugače se jih je veliko javilo v brigado iz mest Ko-

per, Izola, Piran, pa tudi s Skočjana in Ankarana, se jih je javilo precej.

Predčerašnjim so začeli z delom in uspehi so se pokazali. Tekmovanje je vzklilo kar spontano med samimi frontovci. Posamezniki so tekmovali med seboj, nekateri pa so se združili v skupine. Na delu zbrana sedemčlanska skupina je predčerašnjim do devetih zjutraj nakopala in izvozila 40 kubičnih metrov zemlje.

Vsi frontovci, mladina in učitelji so zelo navdušeni in se zavedajo pomena njihovega dela, zato so tu-

di sklenili, da bodo delali 10 ur na dan, kar je tri ure čez normo za taka dela. Zavedajo se, da pomeni skorajšnja izgraditev ceste zmanjšanje prevoznih stroškov, da pomeni le lepšo zvezo s Slovenijo. Zato bodo hiteli oni in vse brigade, ki bodo letos delale na tej cesti, da se dela čimprej zaključijo, ker drugače trpi promet, saj cesta, ki pelje čez Sv. Anton, ne bo zadovoljila potreb našega prometa. Navdušenje in visoka delovna moralna frontovcev pa pove jasno vsem tistim, ki nas blatijo, da pri nas ni prisilnega dela!

V tednu Rdečega križa moramo poživeti njegovo delovanje

Rdeči križ se je porajal v težki in krvavi osvobodilni borbi, ko si je delovno ljudstvo z orožjem v rokah uprlo okupacijskemu nasilju in izkoriščanju fašističnih držav. Od začetnih bolničar se je z razvojem borbe postavljala organizacija Rdečega križa, ki je imela nalogo zaščititi množice pred krutim preganjanjem internacijami in ubijanjem od strani pobesnelih fašističnih tolp. Rdeči križ je iskal povezavo z mednarodnimi organizacijami Rdečega križa za zaščito pravičnosti. Ker je bilo naše ozemlje z borbo osvobodeno, so se postavile ustanove in bolnice. Rdeči križ kot humanitarna ustanova, je imel mrežo bolničarjev, zdravstvenega osebja, finančno pomoč preko aktivistov, zdravljenje zaslinih bolnic, ki je segala od Črnege morja vse do slovenske Benečije. Na našem ozemlju je bila organizacija Rdečega križa izvedena že v letu 1944 in je s tem italijanski RK stvarno prenehal obstojati. Ljudstvo je poznalo samo novo delujoči RK, med tem ko je italijanski RK s svojo pasivnostjo dokazal in priznal likvidacijo na tem ozemlju. Zato upravičeno in odločno protestiramo proti ukinitvi Rdečega križa za STO s sedežem v Trstu od strani angloameriških okupacijskih oblasti.

Rdeči križ ne sme odobravati hinavskega stališča lažne demokracije, ki se smatra za zagovornika miru, med tem ko ščeva ljudstvo v sovraštvo. Izdeluje vojno orožje, atomske bombe in podobno. Tudi ne odobrava rovarjenja in ščuvanja komunističnih hujšakaev, ki rušijo slogo med narodi.

Ob pomoči ljudske oblasti, ki na našem ozemlju gradi in krepi splošno kulturo, moramo dvigati in dvigniti zdravstveno prosveto med najširšimi množicami. Mi se ne smemo opirati na organe ljudske oblasti za pomoč v zdravljenju, ampak moramo množično prispevati, da se bo zdravstveno higienično stanje popolnoma popravilo. Ni dovolj, da nam ljudska oblast preskrbi zdravnike in zdravila v času obolenja, mi sami moramo

skrbeti, da se pravočasno zavarujemo pred obolenji, da čuvamo svoje in zdravje naših otrok. S tem bomo dali velik doprinos našemu gospodarstvu, ki nujno potrebuje delovne sile.

Rdeči križ ima v načrtu organizirati tečaje za prvo pomoč. Na te tečaje morajo poslati vse vasi, kmečke delovne zadrugе, tovarne itd. tovariše, ki so najbolj primerne in bodo potem pazili na zdravje in higieno v vasi. Poleg tega moramo postaviti po vseh mestih in vaseh, solah in tovarnah ter po drugih ustanovah zdravstvene-higienske aktivne, kateri bodo imeli nalogo paziti na čistočo.

V tem pogledu nas čaka še mnogo dela, ki pa nas ne sme plašiti, čeprav bo zahtevalo od nas velike poštenjivosti. Iz našega ozemlja moramo odpraviti vso bedo, ki izvira iz nepravosti in zanikrosti. Voditi moramo neizprosno borbo proti nesnagi, posebno pa proti pijančevanju, ki sta prva vzroka bolezni. Paziti moramo, da se bo naša mladina vzgajala v pravem duhu, da bo pazila na telesno čistočo v krajih, kjer živi. Samo tako bomo uspeli vzgojiti res zdrav in krepek rod, ki nam bo pospešil pot do naših ciljev, za katere so mnogi naši tovariši izgubili svoja življenja in za katere moramo mi danes dati vse moči, da jih dosežemo.

Nikomur ni treba več hlapčevati

Nekoč je bilo ime hlapca ali »dekla« navadna beseda, ki ni vzbujala začudenja. Če danes slišimo pripovedovati o hlapcu ali dekli, se nehote z mislijo povračamo na stare čase. V nas še predobro živimo v spomin na dobo, ko smo bili hlapci, ko je bil ves narod hlapec. Danes smo svobodni ljudje, ki si sami krojimo usodo, zato nečemo, da bi bil med nami še kdo hlapec. Vsi smo enaki, vsi smo svobodni, nobenemu ni treba več hlapčevati.

Takoj, ko smo se osvobodili, smo tudi poskrbeli, da se ukine hlapčevstvo. Postavili smo zakone, po katerih ne sme imeti noben posestnik hlapca ali deklo. Res, dosegli smo, da ni več ne hlapcev in ne dekel. Vsekdo lahko dobi pošteno delo in zaslužek. Tisti, ki so nekdanji hlapčevali in to še do nedavnega, vedo, kaj pomeni danes, biti svobodni človek.

V nekaterih krajevnih odborih pa so stvar vzeli bolj na laško. Dopuščalo se, da so pri kmetih deklo in hlapci, kar pa je sramota za družbo, ki gradi socializem. Pri nas ne sme nihče več hlapčevati. Saj smo vendar dosegli, da smo se otresli hlapčevstva, zakaj pa naj ga bi potem še danes nekateri ljudje uvažali. Zakaj naj bi bili nekateri ljudje hlapci, ko si vendar lahko ustvarijo svobodno in samostojno življenje.

To vprašanje najbrž ne razume-

Kako delajo Glemčani

Kakor po ostalih vaseh in delovnih kolektivih, tako smo tudi žene iz Glemja organizirale prostovoljno delo 25. junija ter se je prostovoljnega dela udeležilo 18 žen. Skupno smo napravile 78 prostovoljnih ur. Delale smo pri čiščenju vodovoda na »šturk«, kjer smo očistile pralnice in druge tri vodnjake za napajanje živine in pitno vodo.

Za čiščenje oziroma za končati v enem popoldnevu z isto številno ženo je bilo potrebno, da žene tekmujejo ena z drugo ter ena grupa proti drugi, ki sta bili razdeljeni po prostorih, tako da so omenjeno delo napravile še pred predvidenim časom. Pri delu so vse žene bile budne in delale, da čimprej končajo ter najlepše oziroma najčisteje očistijo vodo, ker vedo, da je najvažnejša naloga žene, da ima čistočo pri hiši in isto tako pri vodnjaku (stari ljudje pravijo, da je čistoča polovica zdravja) ter na vasi sploh.

Naše žene so ponosne in z zadovoljstvom so čistile te vodne prostore, ker so bili ti prostori zgrajeni še po osvoboditvi in sicer leta 1948, ko nam je dala ljudska oblast ves potreben material za gradnjo vodovoda, ter smo sami vaščani zgradili s prostovoljnimi delom. To je bilo tako organizirano, da so dnevno delale skupine, kolikor je bilo to potrebno. Tudi strokovna delovna sila je bila tako organizirana. Za zgraditev omenjenega vodnjaka smo napravili 36.000 prostovoljnih ur. Naše ljudstvo je bilo do tega leta zelo sužno, ker so morali po vodo vse okrog zbirati in čakati cele noči nujno potrebne vode za življenje. Ta voda je bila dobra in precejšen izvir, ki bi bila morala biti tako napravljena še v času fašistične vladavine pri nas. Ljudska oblast pa gradi tam, kjer je potrebno in je tudi v tem letu mnogo investirala v našem kraju, in sicer imamo v planu za zgraditev v vasi dva rezervarja za vodo. Dela so že v teku, in sicer so izkopali že izvedeni 85 odstotno. Da bomo vse sile, da bomo v tem letu tudi dokončali, tako da bomo v prihodnji zimi imeli vodo na vasi. Ne bomo imele potrebe iskati vode tudi v slabem vremenu celo uro daleč od vasi. S tem si bodo žene hranile tudi mnogo dela pri hiši.

Veselo je to, ker že naše vasi so emotne, razen par, ki godrnjajo, ko slišijo, da se organizira prostovoljno delo. Tem naj bo za zgled tovarišica Jerman Katarina, stara 70 let, ki je bila na prostovoljnem delu in je delala kot druge, kljub temu da

je stara in bolna, ampak noče, da bi žene imele prostovoljno delo, ne da bi ona bila obveščena in ne bi ona bila pričetna na delu.

Pozivamo vse žene naše vasi, tudi tiste, ki se niso zadnjič udeležile prostovoljnega dela, da se v bodoče udeležujejo, da bomo pomagale ostalim organizacijam na vasi za izvršiti naš enoletni gospodarski plan. Vemo, da v naši vasi je moške delovne sile zaposlene v produkciji 62 odstotkov in enako je zemlja pravilno obdelana in se vsi moške, tudi stari, udeležujejo prostovoljnega dela, ker vedo, da so bili izkoriščani pod bivšimi vladavinami in niso imeli možnosti napredka v vasi. Ker sedaj imajo možnost, ker ljudska oblast hoče popraviti vse tisto zaostalost. Zato moramo vse poštene žene dati čim več za izvršitev enoletnega plana.

Skladišče „Omnia“ je potrebno gospodarstvu

Potreba po veleblagovnicah je bila velika v našem okrožju. Tako skladišče je zahtevala centralizacija naše trgovine v korist skupnosti in zato smo ga tudi zgradili. Vse kaže, da je še premajhno, saj je tako natrpano, da se ne more človek niti premakniti med tolikim materialom. Nekateri ljudje pa so takrat pravili: »Kaj nam je potrebna ta velika gradnja?« Zanje lahko rečemo, da so kratkovidni, ker niso videli potrebe po velikem skladišču, kjer naj bi se centraliziral dober del našega uvoza. Danes je marsikomu jasno, da je to skladišče resno potrebno.

V skladišče pride na dan povprečno od 204 vagonne blaga. Tu je zaposlenih samo 25 ljudi, ki so večinoma razkladači.

Da pride toliko blaga v skladišče in nič čudnega, saj ima »OMNIA« 600 dobaviteljev v Jugoslaviji, nekaj pa v Trstu in celo v Avstriji.

Delo v skladišču je precej težavno. Močnih mišic je treba. Delavci v skladišču pridno delajo. Ne pustijo, da bi kamioni čakali zunaj za prazen nalič. Po normah pa še ne delajo. Nekateri pravijo, da ni mogoče, tov. Herman pa pravi, da bi se dalo z dobrim normiranjem odlično izvesti norme, kar bi delavcem in delu le koristilo.

Reči moremo zopet, da so delavci prav pridni, da lahko služijo za vzgled. Ti delavci so Flego Remigij, Žerjal Ivan, Morgan Anton, Herman Vinko, Stoko Ivan in Vatrovac Nino. To pomeni, da živi delavska zavest na vsakem delovnem mestu in v vsakem kotičku, da imamo povsod v našem okrožju ljudi, ki delajo res zavestno.

Pristopajmo k gradnji našega gospodarstva

(Nadaljevanje sprve strani)
smo vedno proizvajali! Odločno je treba kreniti v novo smer! Naloga vsake obdelovalne zadruge je, da si najde sredstva za investicije (presežek denarja inad vsakdanje potrebe pokrivanja tekočih potreb) iz svoje lastne proizvodnje! Le taka obdelovalna zadruga more uživati največji ugled in služiti za vzor vsem ostalim zadrugam! Ne smemo misliti preveč o tem, kaj nam bodo dali drugi, marveč predvsem o tem, kaj bomo dosegli s svojimi lastnimi rokami! Seveda je res, da bo tudi v naprej naš delovni kmet užival vso pomoč iz splošnega okrožnega fonda, toda dobil jo bo najprej tisti, ki je pokazal največ uspehov v svoji proizvodnji! Sledeči taki zdravi liniji, bo razvoj v smeri povešanja blagostanja tekel še mnogo hitreje! Sovražniki delovnega ljudstva se bodo morali umakniti še iz svojih poslednjih zatočišč! Odločen preokret v tej smeri bo naš najboljši odgovor tudi sovražnikom onstran demokracijske linije, ki so ravno te dni sprožili nov gnusen napad na osnovne pravice slovenskega delovnega ljudstva zlasti z zločinskimi zaplavljanje slovenskega jezika! Zgrabimo še pogumneje za dečo, ki gre v korist celotne naše skupnosti!

Dijaki pomorskega tehnikuma bodo šli za en mesec na prostovoljno delo

Dijaki Pomorskega tehnikuma iz Pirana pojdejo po enoletnem napornem študiju na prostovoljno delo v Novo Gorico. Sestavili so 120-člansko brigado. V njej so skoraj vsi dijaki te šole razen nekaterih, ki so bolj ali pa bodo ostali tu zaradi pogravitla čolnov. Odpotovali bodo 4. julija in ostali na delu en mesec.

Naši mladi pomorščaki so se na svojih sestankih dogovorili, da bo celoten kolektiv šel na prostovoljno delo za en mesec. Tisti, ki širijo vesti o prisilnem delu, naj pridejo le pogledat v naše okrožje!

Naši dijaki so pripravljeni žrtvovati vse za ljudstvo. Na take pomorce smi mi vsi ponosni, ker vemo, da bodo znali premagovati vse težave v borbi za socialistično izgradnjo naše dežele!

„Dobrodušni“ šofer z občeljudskim avtom

Tovariš Benulič Anton iz Kaštele je prišel 24. junija ob 20. uri zvečer s svojim dvehletnim sinčkom iz vojaške bolnice v Portorožu. Njegov sinček se je bil ponesrečil. Globoko rano na desni roki mu je obvezal vojaški zdravnik. Otrok je bil zaradi velike rane ter večje izgube krvi še ves vročičen. Očeta je skrbelo, kako bo otroka ob poznuri spravil domov. Ustavil se je pred hotelom Central, kjer je stal avto s številko STT-1226. Denulič je poprosil šoferja, naj ga pelje do Kaštele. Šofer se je takoj uprl, rekoč, da vozi tudi do 24 ur dnevno, da ne gre v Kastel, pa če mu to naroči sam šef. Benulič se je tedaj obrnil na šefa, ki je sedel v buffetu. Ta mu je odgovoril priplizno takole: »Nimam nič proti temu, da gre, če hočeš. Ko je šofer zvedel, da je šef nekako ugodil Benuličevi prošnji, je začel preklinjati in godrnjati, da nima bencina, da mora noč, še v Sv. Nikolaj in ...«. Skratka, odgovoril je: »Ne morem! V tem trenutku je prišel mimo avto Zveze invalidov LRS. Benulič je zopet poprosil. Ta šofer je takoj pristal ter odpeljal Benuliča z bolnim sinčkom domov. Tovariši, ki so napravili Benuliču uslugo, so morali drugi dan stikati za bencinom, da so se lahko vrnili domov v Ljubljano. V nedeljo zvečer je avto številko STT-1226 zopet stal »službeno« na istem mestu!

Vsi ljudje, ki so videli ta slučaj, so se zgražali. Zahtevamo, da se nečloveški šofer oistro kaznuje. Tov. šef pa naj ve, da delovno ljudstvo ne bo toleriralo takega početja.

Otvoritev združnega doma v Šmarjah

(Nadaljevanje sprve strani)
ob trdi volji vseh naših delovnih ljudi. Po vaši poti in v zvezi bodo tudi graditelji ostalih združnih domov v našem okrožju napredovali v socializem.

Za govorom gov. Petka je prinesla pozdrave delegacija tržaških delavcev. Nekdo od njih je dejal Šmarčanom: »Kakor se borite vi za izgradnjo boljše bodočnosti, tako se bomo borili tržaški delavci proti nevičarjem, stari masovražnikom za obnovo delavskih razrednih sindikatov.« Nato pa je pozdravil s imenom CK KP STO tovariš Franc Stoka.

Slovesno otvoritev je zaključila gozdba z internacionalo. Ob 19. uri se je nato pričel kulturni spored.

Dva rešilna avtomobila ne moreta zadovoljiti potreb našega ljudstva

Približno pred dvema mesecema je bolničar koprake bočnice ves zasopljeno iskal po Kopru soferja in avto, da bi peljal neko ženo, ki bi morala roditi, v Trst. Njeno stanje je zahtevalo takojšnjo operacijo. Omenjeni bolničar je prišel k Taverni in videl, da je na postajališču stal luksuzni avto, zato je hitro skočil k soferju in ga poprosil, da bi peljal omenjeno bolnico v Trst. Toda sofer se je razbohotil in dejal, da njega ne zanima ta zadeva. Razen tega je dodal, da noče, da bi mu žena s krvjo umazala avto.

Sofer nekega avta se je branil, da bi peljal omenjeno v bolnico v mogel hoditi, ker je prestal težko operacijo v Kopru.

Skoda, da prizadeti niso ugotovili številne avtomobila, ker drugače bi jih po mersko razkrinkali. To pa ne pomeni, da so vsi taki. Imamo ljudi, organizacije in podjetja, ki v takih primerih stvar razumejo. To smo dali v javnost da bi se vedelo, da problem prevoznih sredstev za bolnike ni še rešen.

Naše okrožje ima nad 70.000 prebivalcev, ki so raztreseni na precej širokem ozemlju, do katerih vodijo slabe poti. Prevozna sredstva za

bolnike ne zadovoljujejo potreb vseh 70.000 ljudi. Če pomislimo, da imamo samo dva rešilna avtomobila, smo upravičeni kritizirati. Po tem je v predelavi še par mesecev in ne vemo, kaj čaka. Znesli smo te dogodke, da bi odgovorni organi poskrbeli, da se nabavi takoj neka rešilnih vozov, da bo rešilna služba zadovoljevala naše potrebe. Obenem morajo odgovorni organi kaznovati ljudi, ki so se očenili s pravimi zločini, ko so odklonili pomoč v nujnih primerih.

Ne smemo se držati stare kože

Prav te dni sem naletel na moža, s katerim sva načela pogovor o naših zadrukah. »Kaj se vam zdi ta nova reč?« me je zvedno vprašal. Ko sem mu obrazložil, da pripišujem vsemu združništvu, zlasti pa obdelovalnim zadrugam izredno velik pomen v preobrazbi naše vasi, mi je dejal takole: Jaz imam malo zemlje. Ni nas mogla preživljati, čeprav sem delal dan in noč. Sedaj sem v skupščini (obdelovalni zadrugi). Težko sem se zato odločil. Saj veste, človek se boji. Sedaj pa kakor bo drugim, tako tudi meni. Kaže, da ne bo slabo in ni tako kot sem mislil.

Skrbnim gospodarjem je v tem, da gre vse v najlepšem redu. Vidi pa se, da se nas drži stara koža. Tudi pri meni je tako in se staro oglašajo, čeprav vem, da ni to prav. Vsakdo skuša potegniti čim več na svojo stran. To je naša bolezen. Skupščina s tem trpi in z njo tudi vrag takšen... Ob teh besedah vsakdo izmed članov — pa je že sem se spomnil dogodka, ki se je odigral neke na Dolenjskem nekam takole: Člana novoustanovljene obdelovalne zadruge grabita seno na svojih (sedaj združnih) parcelah. Namesto, da bi pograbila vse na en kup, sta skrbno grabila vsak sebi in se celo prerekala za mejnik. Predsednik zadruge, ki je prišel slučajno mimo, se je pričel smejeti in ju vprašal, kam da grabita. Sedaj sta se zavedla in eden izmed njih je dejal »Strela, pozabil sem, da smo vsi ena družina!«

V prvi vrsti se moremo nasloniti nase, na svoje lastne moči in sposobnosti. Poizkati je treba vse višje in možnosti, da čim več ustvarimo, kar naj koristi vsem. Kar znoremo sami, ne zahtevamo od drugih. Ne beračimo, če nismo siromaki. Brez pretiravanja pa lahko trdim tole: Ko se naš človek nečesa loti, zna tudi izvesti. Če bi se lotil bolj temeljitega razmišljanja o svojih skupnih gospodarskih zadevah, bi prišel do uspeha. Terega zdravega in koristnega sklepa. Mi smo še vedno navajeni o skupnosti bolj govoriti, kot pa zanj delati, ker skrivamo v svojem skritem kotičku bojazen za svoj lastni obstoj. Ta bojazen nas vle-

Naša podjetja izpolnjujejo plan

Gradbena podjetja našega okrožja uspešno izvajajo naloge enoletnega gospodarskega načrta. Tako je podjetje »Edilita« pri delih za izgradnjo vinske kleti v Skočjanu preseglo normo za 31 odstotkov, pri gradnji mestne šole v Kopru za 41 odstotkov. To podjetje ima v svojem delokrogu tudi mnoga izvenplanska dela. Pri teh delih so do sedaj opravili 142.662 ur. Podjetje »Mesta« gradi koprsko ribarnico, garažo v Semedeli, stanovanjsko barako v Kopru, avtobusno postajo v Kopru in druga dela. Tudi to podjetje bo predčasno izvedlo enoletni gospodarski načrt.

Slovenci v okolici Kopra l. 1847

Leta 1866 je izšla v Kopru knjiga z naslovom »Pisana o Istri«. Snov je uredil in zbral kapiteljski vikar Bernardi že leta 1847. Prav posebno pozornost vzbujajo gospodarski podatki (n. pr. podroben opis solarstva). Navedli bomo ob tej priliki nekaj ugotovitev Bernardija, ki se nanašajo na slovenske kmetje v Koprski. Pisec knjige ugotavlja na več mestih, da poznajo Slovenci, ki obdelujejo zemljo, prav dobro lastnosti te zemlje, in da dosega zaradi tega prav dobre uspehe. Po njegovem mišljenju je velikega pomena zgodnja spomladanska zelenjava (grah, špangliji), ki se da odlično vnovčiti v Trstu.

O kmetu iz koprške okolice priporočuje sledeče:

»Dober družinski oče se odpravi zelo rano zjutraj od doma; s seboj vzame otroke, če so že sposobni za delo, in če jih ima, nadalje čutarico vinjevalca, hleb koruznega kruha ter poljedelsko orodje. Sele pozno ponoči vidi zopet svoje ter svojo hišo, ker ga čaka mineštra s fizioloim ter ječmenom ali pa katerim koli drugim sočivjem; dan je prebil pod žarečim soncem ali pa v burji, drobeč trdo grudo (zaradi posebnih lastnosti je prav taka bolj kakor drugje) s težko motiko (marra), ki ima zelo kratko topo-

rišče in zaradi česar je tudi hrbet močno upognjen. Znoj curka naravnost na grudo. On nele drubi zemljo, razbija jo na drobne kosčke» (str. 59). Bernardi tudi ugotavlja, da obdelujejo zemljo najbolje tisti poljedelci, ki delajo na svojem. Prav posebno hvale prebivalce iz vasi Korte. Piše namreč, da so Korte kraj, »kjer prebivajo izredno delovni ljudje (gente operosissimi) in so po svojem poljedelstvu znani po vsej Istri.«

V tistih časih je imel Koper z okolico 7.000 ljudi. Od teh pa je odpadlo več kot dve tretjini na podeželje. V Kopru so jih imenovali »paolani«, kar prihaja verjetno od besede »popolani«. Ti so bili v ogromni večini Slovenci.

Nova vas

Pred dnevi so imeli v Novi vasi množični sestanek, na katerem so ustanovili frontovsko brigado. Kl šteje 100 članov. T. brigada bo v kratkem začela delati, kopati temelje za nov združni dom, ki mora biti že v tem letu pokrit. Brigada bo opravljala tudi druga dela v vasi.

Obvestila

Zenska občna šola v Kopru bo imela od sobote 1. julija do ponedeljka 3. julija razstavo svojih del. Razstava bo v istih prostorih v ulici Mario Bratti št. 2.

Okrajni ljudski odbor — Poverjenišvo za lokalni promet — Uprava za ceste sporoča, da bo cesta, ki veže jugoslovansko cono STO-ja z Slovenijo preko križišča Dekani—Državna meja na Rižani —Mostišče Aver in obratno, od 29. tega meseca pa do nadaljnjega zaprta.

Promet med omenjenima pokrajinama bo potekal od tega dne v smeri Koper — Sv. Anton — državna meja na Dvorih—Gradišče —Kubed—Mostišče Aver in obratno.

OBISCITE SV. NIKOLAJ!

Kopališče pri Sv. Nikolaju so letos še bolj uredili. Poleg kabin z eno ali dvema posteljama za kopelce in cele družine so uredili tudi prostore za zabavo. Kuhinja je dobro založena s toplino in mrazni jedili kakor tudi z odličnimi piščanci. Tako je urejeno lepo plesišče kakor tudi popolna služba pri kopalskih kabinah ter v restavraciji. Obiščite kopališče pri Sv. Nikolaju in boste očarani.

V zvezi z likvidacijo Trgovskega odseka pri Okrajni združni poslovnih zvezi v Kopru opozarjamo vse upnike in dolžnike naj najpозneje do 15. julija priglasijo svoje terjatve in obveznosti. Po tem času se upniki ne bodo več upoštevali, dolžne zneske pa bodo sodno izterjali.

Trgovinski odsek pri Okrajni združni poslovnih zvezi — v likvidaciji

Malo več srčne kulture

Pred nekaj dnevi so bile tri učiteljice na Okrajnem odseku za trgovino in prekrbo. Opraviti so imele v sobi št. 4. Dolgo so potrpežljivo čakale, a nikakor jim ni bilo mogoče priti na vrsto. Kar izstopi neki tovariš, ki jim pove, da vstopajo stranke pri drugih vratih. Ker se jim je mudilo, stopijo tudi one tja in zopet čakajo. Nekdo, ki je bil pred njimi, je še imel privilegij, njih pa je »prijazni« tovariš iz sobe št. 4 nahučil, da je tam urad, ne pa prostor za za čakanje. Tovarišice so mu pojasnile, da so dolgo čakale v pred-sobi in pripomnile, naj velja za vse enako. On pa je neolikano oporekal, nato surovo zaloputnil vrata in jih zaklenil.

Zdaj se neverjetno, da se še dogajajo take stvari po naših uradih. Kaj takega se je lahko zgodilo slovenskemu človeku v fašistični dobi. A danes — Je še mar učitelj pes, da je treba ravnati z njim tako surovo? Ali se on tako obnaša z ljudstvom na vasi? Ali naj samo nekateri vstopajo preko posebnih vrat v neki urad, da hitro opravijo, ostali pa naj čakajo in čakajo...

Tovariš iz sobe št. 4! Ako hočete imeti opravka s strankami, se morate naučiti nekoliko olke in vljudnosti. Skušajte si pridobiti vsaj malo srčne olke. Ne sejte po nepotrebnem nezadovoljstva. Nismo več v »nekdanjih« časih! Novi čas zahteva od uradništva vljudnosti. To si dobro zapomnite! Prizadete!

Zgodovina italijanske gimnazije v Kopru je zelo poučna. Italijanski iredentisti, ki so se usidrali v njej že takoj v začetku 1848, so se pri svojem zločinem zapostavljali slovenskega življa naslanjali na pomoč, ki je prihajala iz Italije ter reakcionarne sile Avstro-ogrske monarhije. Slovenci in Hrvati so se znašli med kladivom in nakovalom. Italijanski iredentisti niso zamudili niti trenutka, če je bilo treba stisniti ob zid pismenost, strokovno izobrazbo in kulturo slovenskega prebivalstva. Dokazali so, da so pravi nasledniki beneških okupatorjev.

Skoda, ki so jo pretrpeli Slovenci in Hrvati so se znašli med kladivom in nakovalom. Italijanski iredentisti niso zamudili niti trenutka, če je bilo treba stisniti ob zid pismenost, strokovno izobrazbo in kulturo slovenskega prebivalstva. Dokazali so, da so pravi nasledniki beneških okupatorjev.

Skoda, ki so jo pretrpeli Slovenci in Hrvati je neprecenljiva. Kop-penski iredentistični center je mnogo doprinesel, da se Slovani v Istri

Po sledovih italijanskega iredentizma

niso mogli otresti bede in splošnega razredoma (v njem največ 19 dijakov). Ta licej je bil ukinjen leta 1919. Po jalogu avstrijske vlade se je v Kopru leta 1914, ustanovila nemška gimnazija. Temelj te gimnazije je bil kolegij, ki je s tem letom prenehal delovati.

Personal kolegija je prestopil v novoustanovljeno gimnazijo. Ves pouk se je vršil v nemškem jeziku. V šolskem letu 1841—1842 se je poučevala tudi italijanščina. Po odloku avstrijske vlade se je leta 1842 ta gimnazija preselila v Trst. Nekaj časa je bil Koper brez srednje šole, leta 1848, pa se je odprla v Kopru italijanska gimnazija (I. razred z 19 dijakov). Med prvimi ravnatelji italijanske gimnazije najdemo nekega dr. Loserja iz Trsta, ki je leta 1858. uredil in objavil izvestje italijanske gimnazije v Kopru (Trst, Avstro-ogrski Lloyd, 1858). V tem izvestju naj-

POD ZGOČIM SONCEM DELA SOLINAR

LJUDSKA tehnika

Na mednarodni kočarski tekmi v Opatiji so dosegli motoristi, člani LT iz Kopra, lepe uspehe. Koprčan Salež Adrijano je dosegel prvo mesto v kategoriji 125 ccm, Koperčan Slavec Stanko pa se je plasiral na tretje mesto v isti kategoriji.

V nedeljo je organiziral iniciativni odbor okrožnega broderskega društva prvo povojno brodersko tekmovanje, ki pa je imelo le izbirni namen. Tekmovanje je bilo lepo pripravljeno, zato je tudi lepo uspelo. S tem so tudi postavljene temelji brodarstva v naši coni.

Pazimo na jezik

V članku nekega našega sotrudnika smo naleteli na tale stavek: »Tudi vedno frišne vode ne sme manjkati v vročih dneh perutni-nik!« Ta stavek bi se moral glasiti: nikdar manjkati sveža voda! Vse »Perutnini ne sme v vročih dneh sotrudnike opozarjamo, da je treba jeziku posvečati več pažnje! Jezik je močno sredstvo za prenašanje lastnih misli na druge in obenem najvažnejše sredstvo za razširjanje doželenih izjavitev. Brez točnega književnega jezika ni znanosti in ne pravega napredka!

Koprski italijanska gimnazija je bila tedaj edina gimnazija v Istri. Starši slovenskih ter hrvaških dijakov niso razpolagali s tolikimi sredstvi, da bi lahko svoje sinove pošiljali v oddaljenejša mesta. Statistika iz šolskega leta 1864-65 pravi, da je bilo na tej gimnaziji 171 Italijanov in 6 Slovencev ter 6 Hrov (misli na Hrvate); v naslednjem letu, da je bilo poleg 163 Italijanov zopet 12 Slovanov. Izvestje za naslednje leto ne navaja, koliko je bilo slovenskih dijakov, vendar pa pravi, da je bilo koncem leta 32 odličnjakov. Med temi odličnjaki najdemo priimke, ki kažejo očitno, da se gre za Hrvate in Slovence, v kolikor niso bili seveda že poitalijančeni. Najdemo namreč imena: Cebolina, Grosič, Vatovac, Ivanič, Premuda, Kerševani, Ban, Grosič A., Maver, Cahanija, Valentinčič, Barbič, Kolčevina, Ive, Dejak, Dobrilovič, Letič, Debljanovič in Belušič. Med odličnjaki je torej več kakor polovico slovenskih priimkov.

(Nadaljevanje prihodnjč)

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Maršal Tito o upravljanju državnih podjetij

Ta zakon predstavlja eno najbolj demokratičnih dejanj, ki smo jih do sedaj izvršili

(Nadaljevanje s 1. strani)

v tem, da v Sovjetski zvezi ne obstoja brezposelnost.

Tito je nato omenil primer Jugoslavije, ter pri tem poudaril slabost partije v preteklosti, ki je nastala zaradi tega, ker je sama partija čakala na direktive iz inozemstva.

Tito je nato poudaril politički jo je izvajala Kompartija Jugosla-

vije za časa partizanske vojne, od kadar je v letu 1941. začela delovati, sama, tudi v nasprotju z direktivami boljševiške partije in ustanovila proletarske brigade, ljudsko oblast itd.

Ko je ponovno govoril o položaju jugoslovanskega delavstva v socialističnem proizvodnem sistemu v Jugoslaviji, je maršal poudaril, da bodo na temelju sedanjega

predloga delavci koliko in kako bodo delali. Dejstvo, da bodo delavci sami upravljali svoja podjetja, bo onemogočilo, da bi se v jugoslovansko gospodarstvo ugnezdil pojav birokracije. Tito je nato poudaril funkcije, ki jih bodo morali izvršiti sindikati, ki imajo nalogo pripraviti delavce za prevzem vodilnih in upravnih vaje.

»Ta zakon« — je izjavil maršal Tito — »predstavlja eno najbolj demokratičnih dejanj, ki smo jih do sedaj izvršili; po svoji vsebini predstavlja našo socialistično stvarnost. Naš zakon o udeležbi delovnih kolektivov predstavlja tudi odgovor na vprašanje: »Kje je resnična demokracija?«

Potem ko je maršal Tito poudaril, da je prava demokracija tista, ki jo uvažajo v Jugoslaviji, je nadaljeval, rekoč, da »demokracija stoji na materialni podlagi, kar se tiče najširših plasti delavstva.« »Ta odgovor so dali delavci sami, ki se te demokracije poslužujejo za ustvarjanje boljše bodočnosti. To je odgovor vsem tistim, ki na zapadu toliko govorijo, da pri nas ne obstoja resnična demokracija, in da je naša država policijska država itd. Mi smo na poti preko katere bomo zadostili s potrebščinami vse prebivalstvo

in ne samo manjšine, kakor se to dogaja na Zapadu.

Mi delamo na tem, da bodo vsi tisti, ki delajo, uživali sadove svojega truda. Prav v tem je materialno bistvo naše demokracije. Mi se zavedamo, da bomo imeli precej težko, dokler ne bodo naši delavci odstranili vseh ovir, ki na tajajo zaradi naše zaostalosti, toda prepričan sem, da bodo zmogovito prešli te ovire, ker so prepričani, da je vprašanje graditve socializma njihovo vprašanje, ki se lahko reši samo z njihovimi žrtvami in z njihovim ustvarjalnim poletom.«

10 milijard dinarjev kmečko delovnim zadrugam

Zvezna vlada je vložila letos 10 milijard dinarjev za financiranje kmečko delovnih zadrug. To je najvišja vsota, ki jo je vložila jugoslovanska vlada za tovrstne zadruge. Državna pomoč izdaja vlada s kratkoročnimi in dolgoročnimi posojili v korist kmetovalcev. Zadruge enotnega tipa izplačujejo letni interes v višini dveh odstotkov, dolgoročni krediti pa se obrestujejo z enim procentom. En del vložnih kreditov je že bil izplačan. Za lansko leto so zadruge skoraj popolnoma izplačale svoja posojila razen 1,14 odstotka celotne investirane vsote.

Po Jugoslaviji

BEOGRAD — Prezidium jugoslovanske skupščine je ratificiral dogovor o preprečitvi in obsojanju zločinov množičnega iztrebljenja.

BEOGRAD — Na uredništva raznih časopisov prihajajo številna pisma in brčjavke, ki izražajo željo prisklebo, da bi nabavili čim večje število obveznic. Kakor je znano, je pred nekaj časih jugoslovanska vlada napisala drugo državno posojilo v znesku 3 milijard dinarjev.

BEOGRAD — V bazenu Aleksinac v južni Srbiji so odkrili pet velikih ležišč zemeljskega smole, iz katerih bodo lahko pridobivali na desetine milijonov tonelov katrana. Prav sedaj izvajajo dela za pridobivanje dnevno 2.000 ton katrana.

RAGUSA — Z namenom, dabi razvili turizem in olajšali zelo obremenjeni promet, je jugoslovanska letalska plovna družba utrdila zračno linijo Beograd-Ragusa z dvema novima letaloma tipa »Douglas«. Ta družba bo v kratkem odprla novo zračno plovbo med Puljem in Beogradom.

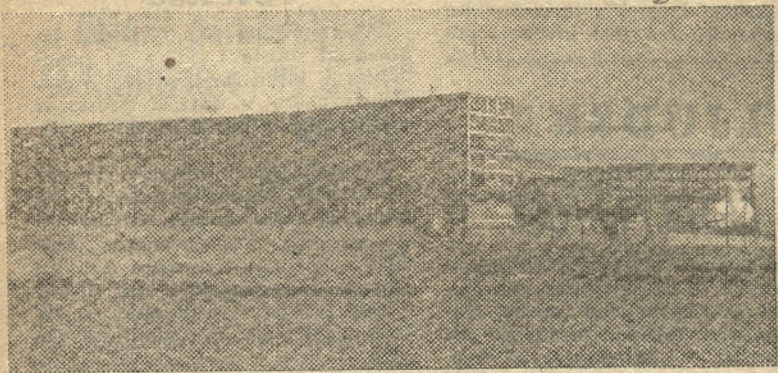
BEOGRAD — Pri drabenih delih v Beogradu bo sodelovalo 7.000 mladincev prostovoljnih delovnih brigad. Mladince bodo posebno zaposlili pri delu na velikem »boulevardu« Rdeče armade in pri gradnji študentske vasi.

BEOGRAD milijonsko mesto

Beograd — nekdanje zanemareno mesto postaja vsak dan večje in lepše. Kdor že nekaj let ni bil v Beogradu, se danes ne more dovolj načuditi, kaj vse se je tam spremenilo. Zginile so ozke nehygienične zakotne ulice. Na njihovo mesto pa so zrasla nova stanovanjska

vidni obrisi Novega Beograda. Pred dobrima dvema letoma je mlada dina iz vse Jugoslavije začela na Novem Beogradu graditi velike stavbe. Sedaj je velika palača Predsedstva vlade, v kateri bo več sto prostorov, že pod streho. Tudi najmodernejši reprezentativni ho-

V NOVEM BEOGRADU

naselja. Z vsakim dnem menja stari del Beograda svoj izgled. Včeraj je bila nekje še visoka pregrada, za njo pa samo gradbišče. Cez nekaj tednov pa ograja že izgine, za njo pa se pojavljajo nova velika stavba. V središču mesta na Terazijah so lansko leto mladinske brigade kopale temelje za novo palačo »Borbe«. Letos se na tem mestu že dviga moderna sedemnadstropna palača. Mladina jo je zgradila v nekaj mesecih. Nasproti palače »Borbe« pa je zrastle nova palača »Jugoslovanske knjige«. Za njo pa že rastejo zidovi za novo palačo Zveze sindikatov Jugoslavije. V Beogradu poleg tega gradijo še številna ministrstva. Skoraj v sleherni ulici pa gradijo nove stanovanjske zgradbe. Tisoče in tisoče beograjskih delavcev je že dobilo stanovanja v novih stanovanjskih stavbah. Beograjska predmestja, kjer je nekoč gospodovala beda, lakota, nesnaga in bolezen, so danes nova stanovanjska naselja s peštranimi stanovanjskimi hišicami. Na levem bregu Save pa raste popolnoma novo mesto. Jasno so že

tel v Evropi je že pod streho. Na novem Beogradu je tudi zrastle veliko delavsko naselje — nad sto stanovanjskih zgradb s trgovinami, kinodvorano, domom kulture itd. V bližini novega delavskega naselja pa so zgradili študentsko mesto. Letos se bo v svojem mestu lahko nastanilo že nad 4000 beograjskih študentov. V študentskem mestu so poleg stanovanjskih blokov zgradili veliki dom kulture in moderno menzo, v kateri bo lahko 2000 študentov naenkrat jedlo.

To kar smo našli je le mali del tega, kar je že in kar še gradi herojska jugoslovanska mladina v Beogradu. Tudi mladinci z našega ozemlja pomagajo jugoslovanski mladini pri gradnji socialistične prestolnice. Mnogi naši fantje iz Buj — Slovenci, Hrvati in Italijani so postali na Novem Beogradu udarniki.

Po planu pa bodo v Beogradu zgradili še številne nove stavbe, nove stanovanjske četrti, preuredili bodo trge, ulice. Beograd bo postal milijonsko mesto, ponos socialistične Jugoslavije.

Vohuni in vojni zločinci bodo dobili zaslužen kaznen

Notranje ministrstvo izjavlja, da so v zadnjih dveh letih organi državne varnosti zasledovali dejavnost diverzantskih centrov političnih beguncev, ki so skušali ustanoviti v Jugoslaviji svoje zveze.

Aretirane so bile te osebe:

Dragomir Mushe, študent inženirstva, bivši član ustaških organizacij, ki se je vtihotopil v Jugoslavijo 19. julija 1948.

Daniilo Minojlovič, ki se je vtiho-

tapil 23. junija 1949 iz Avstrije; Teodor Masinovič, poručnik bivše jugoslovanske vojske in član četniških vojaških formacij med vojni, ki se je vtihotopil 17. julija 1949 iz Avstrije; David Dajmanovič, četnik, ki je bil v jeseni 1949 v službi vohunske mreže in radio-telefonske agencije v tujini, prišel je iz Avstrije in so ga aretirali 28. septembra 1949; Momir Vojvodič, četnik, ki deloval v vohunski mreži v inozemstvu in je bil aretiran 29. septembra 1949 na avstrijsko-jugoslovanski meji; Dušan Ilirč, Marko Petrovič in Radoje Damianovič

so bili člani četniških vojaških formacij, ko so se vtihotapili v Jugoslavijo preko avstrijske meje, so jih aretirali organi državne varnosti; Stanojlo Udovčić, aretiral so ga 15. junija 1950 na avstrijski meji; Milorad Sunić, bivši kapetan jugoslovanske vojske, član četniških formacij, aretiral so ga na avstrijsko-jugoslovanski meji dne 20. junija 1949; Blagota Blašković, bivši kapetan jugoslovanske vojske, četnik, aretiral so ga na italijansko-jugoslovanski meji 24. junija 1949; Otto Meyerhofer, član nemške vojske; Heinrich Leuber, bivši SS-officer, sta bila vodila preko avstrijsko-jugoslovanske meje. Aretiral so ju organi državne varnosti 22. junija 1950.

Organi državne varnosti so zaplenili tudi več materiala za signalizacijo, orožje in propagandnega materiala. Med drugim so zaplenili tudi 1.938.583 dinarjev, 966 dolarjev in 256 švicarskih frankov.

Zadnje tekmovanje na avtostradi „BRATSTVO-EDINSTVO“

Pred dnevi se je začelo na vseh delovnih mestih na avtomobilski cesti »Bratstvo — edinstvo« zadnje tekmovanje mladinskih brigad ter strokovnih delavcev, tako da bo cesta izročena prometu dne 21. julija. Do tega dne — druge obletnice zgodovinskega V. kongresa KPJ — bodo po dani obljubi graditelji končali vsa dela.

Tovarna za izgradnjo montažnih hiš

V Jugoslaviji bo v kratkem začelo obratovati 10 tovarn za izgradnjo montažnih hiš. Vsaka od teh tovarn bo lahko proizvajala okoli 2.000 hiš na leto. Ena izmed teh tovarn že deluje v Bosni in je do sedaj naredila za 12.500 kvadratnih metrov površine takih hiš. Hiše so razdeljene na štiri prostore vsaka. Montirajo jih lahko samo v dveh dneh.

Vedno manj nepismenih

Ministrstvo za prosveto je objavilo poročilo o uspehih obveznega šolanja in analfabetskih tečajev. Poseben uspeh so zaznamovali v pokrajinah Kosovo in Metohiji, koder se je letos naučilo pisati in čitati okoli 150.000 oseb. Krajevne oblasti so podvzele vse ukrepe, da bi tudi ostalih 50.000 nepismenih obiskovalo analfabetske tečaje, ki bodo neprenehoma do konca tega leta.

Nova konoplarna v Nišu

V okolici Niša v Doljevcu so zgradili velikansko konoplarno, ki bo najsodobneje opremljena. Gradbeni dela so se začela avgusta 1948. Med drugim so uredili veliko namakalnico, za katero so morali skopati 15.000 kub. m zemlje. Ta namakalnica ima prostora za okrog 40 vagonov konoplje. Konoplarna bo obratovala v središču velikih področij za predelovanje konoplje. Poleg konoplje bodo v nji predelovali tudi lan. Zdaj nameščajo v zgradbo še poslednje stroje, ki so jih izdelale jugoslovanske tovarne. Elektromotorje je izdelala tovarna Rade Končar. Konoplarna bo začela obratovati 1. oktobra.

Rudarski predel Tuzle eden najbogatejših v Evropi

Rudarski predel Tuzle v severni Bosni je eden najbogatejših zemeljskih predelov Evrope, kajti v njem ležijo velikanske rezerve lignita, petroleja, kvarčnega peska in drugih rudnin. Najvažnejši rudniki v tem območju so rudniki v Kretu, kjer so samo v preteklem letu odprli 66 novih jaskov. Ob koncu leta 1951 bo rudnik Reka lahko dobavljal po planu 6 milijonov ton letno.

v Skoplju in še vrsta drugih objektov.

Petletni plan bo spremenil LR Makedonijo v industrijsko deželo.

S tem, da Makedonci uresničijo svoj petletni plan, bodo spremenili svojo republiko v razvito industrijsko deželo z naprednim kmetijstvom. Petletni plan bo izkoreninil izkoriščanje in izločil iz proizvodnje ostanke zaedalskih elementov. Vse to bo v veliki meri pripomoglo k povzdigu kulture in gnotno raven širokih ljudskih množic, okrepilo njihovo politično in narodno zavest in pripomoglo k dvigu obrambne sile FLRJ.

Makedonci so se trdno odločili, da do kraja izpolnijo ta veličastni načrt. Potrdilo najdemo v navdušenju ljudstva, ki se z delovnim junaštvom trudi, da bi ga izpolnilo. To, da je bil plan prvo leto izpolnjen do malega v vseh vejah industrije, sto in več odstotki, jasno kaže, da bo plan izpolnjen. Če je bilo tako v začetku, ko Makedonci še niso imeli dovolj sposobnih in spretnih kadrov, si pač lahko mislimo, da si bodo Makedonci z uspehom dogradili svoje novo gospodarstvo in svojo kulturo.

Skozi življenje Makedonskega naroda

Iz nekdanje zaslužene vstaja nova socialistična Makedonija

(Nadaljevanje in konec)

Po osvoboditvi je bilo v Makedoniji ustanovljenih 7 gledališč: v Skoplju (opera in drama), Kumanovom, Bitolju, Strumici, Stipu in Titovem Velešu. V vseh mestih obratujejo kinematografi. Razna kulturno umetniška društva in 317 gledaliških druženj razvijajo široko in globoko kulturno umetniško dejavnost. Da bi bili čim večji in trajni, se je nedavno ustanovila Zveza kulturno-umetniških in prosvetnih druženj Makedonije. Veliko vlogo v izobraževanju ljudstva pa opravljajo tudi čitalnice in knjižnice, ki jih je 1083.

Ljudska oblast skrbi tudi za otroke in njihovo varstvo. V ta namen je bilo odprtih 10 stalnih dečjih domov, 9 otroških lasli in en dom za zapuščene otroke.

Makedonski narod v Makedoniji

ima danes vse možnosti razvoja. To velja v polni meri tudi za narodno manjšine. Soje narodnih manjšin so velika pridobitev, kajti prej niso mogli niti sanjati o njih. Narodne manjšine imajo tudi dve učiteljski.

Preračun ljudskega zdravstva v LR Makedoniji je osemkrat večji kakor v predaprilski Jugoslaviji. Na osebo pride sedaj 110 dinarjev, pred vojno pa le 13 dinarjev. V predaprilski Jugoslaviji je bilo v Makedoniji 6 bolnišnic, danes jih je okrog 20. Petletni plan predvideva graditev še 13 novih bolnišnic. V prosvetne, kulturne in socialne namene in zdravstveno varovanje ljudstva LR Makedonije se je uporabilo leta 1949 nad 500 milijonov dinarjev.

Tudi na področju graditve opazamo na vsakem koraku velik po-

let. Gradijo se sindikalni domovi, gimnazije, strokovne šole, tobačna skladišča, tovarne, bolnišnice, hidrocentrale in moderni stanovanjski bloki za delavce. Samo v Skoplju imamo zadnje čase nad 700 novih stanovanj. V Makedoniji imamo nadalje celo vrsto tovar in velikih delavnic, ki so jih pričeli graditi v prvem letu petletke, kar pomeni za Makedonijo začetek nove dobe. Zrastli so: kovinarski zavod »Tito« v Spolju, kovinarske delavnice v Bitolu, Titovem Velešu in Stipu, tovarne magnezija, lepila, mila, kartona, marmorja, betonskih konstrukcij riževе moke, kisa, konzerv, tekstila in usnja in nekaj velikih apnenic, opekarn, pivovarn in kleti. Vse to je priča velikega industrijskega razvoja Makedonije. Poleg tega se gradi velika tiskarna »Goca Delčeva«, žaga in tovarna lesnih derivatov. »Treska«

SEDEM DNI PO SVETU

Borci za svobodo pred tržaškim sodiščem

Že več kot eno leto ječita zato ker sta izvršila povelje kot borca slavne armade

Pred porotnim sodiščem se je v torek ponovno pričela razprava proti osmim tovaršem iz Boršta in Bazovice, ki so bili vsi borci južne jugoslovanske armade ali pa neustrašeni aktivisti narodno osvobodilne borbe. Obtoženi so bili, da so likvidirali fašista in člana proslute Colottie bande Fabiana. Kot je nanašalo, so bili skoraj vsi obsojeni, zlasti Petaros Danilo, skoraj na deset let zapora ter Bressel Stojan, ki je bil obsojen tudi preko de vet let. Prvi dan razprave, ko je šlo za to, da bi se razsodba prvega sodišča razveljavila, je državni tožilec Colotti zanikal obtožencem pravico do amnestije, ki jo je letos marca meseca razglasila zavezniška vojaška uprava, češ, da v tem primeru ni šlo za politični umor v narodno osvobodilni borbi in je pri tem postavil tako razlago: Borbo proti naci-fašizmu je treba razumeti tako, kakor da gre za pravo vojno, torej na nož in bombo. Torej po njegovem mnenju za te obtožence amnestija ne velja. Prav tako je negiral verodostojnost pismene izjave jugoslovanskega čast-

nika Ante Jelaca, ki je bil takrat poveljnik na dotičnem območju in ki je izdal ukaz za aretacijo fašistov. Colotti je trdil, da v tistih dneh, to je 4. maja 1945, jugoslovanske čete še niso imele dovoljne oblasti ter da niso medtem izdale razglasila, da ne velja več prejšnji zakon.

V zvezi s tozadevno razpravo je izdala jugoslovanska agencija Tanjug poseben komentar, v katerem pravi: »Sodišče v Ljubljani je zaslišalo kapetana Antona Jelaca in

poslalo zapisnik tržaškemu sodišču. Iz zasliševanja je razvidno, da je kapetan Jela izdal povelje borce-ma Danilu Pettarosu in Stojanu Freslu za izvršitev smrtne obsodbe, ko jo je izreklo vojaško sodišče jugoslovanske armade. Iz tega tudi jasno izhaja, da tržaško sodišče nikakor nima pravice soditi bivšim članom Jugoslovanske armade, ki so izvrševali direktive in bili podrejeni svojim predpostavljenim, kot so podrejeni tudi vojaki katere koli druge armade.

Gospodarsko zatiranje Slovencev v Italiji

V občini Talpana v Slovenski Benečiji je nastalo v zadnjem času precejšnje razburjenje, ker so občino spravili glede zemljiškega davka v prvo kategorijo, kjer je davek izredno visok. Prebivalstvo je vložilo proti previsokim davkom že okrog 2.000 protestov. Čelo neki italijanski poslanec je moral ugotoviti, da so razmere v mnogih vaseh Slovenke Benečije mnogo slabše kakor na Sardiniji.

V Torjanski občini se že več let vleče nerešeno vprašanje vodovodne napeljave. Voda, ki jo potrebuje prebivalstvo za svoje potrebe, je nečista, a odgovorne oblasti niso doslej poskrbele za kak protukor. Tako je Torjan s svojimi 3.500 prebivalci še sedaj brez vodovoda in se je zaradi tega pojavilo med prebivalci že več prime-

rov tifusa. Te razmere prav dobro poznajo krajane oblasti in jim ni do tega, da bi rešile to pereče vprašanje.

Filmsko snemanje

POD MORSKO GLADINO

Tehnika hitro napreduje! Sedaj so že izdelali priprave, s katerimi lahko posnemajo filme tudi pod morsko gladino. Vse do nedavnega so zato porabljali čoln, na katerega dnu so montirali filmsko kamero. Za snemanje pod vodo so tudi uporabljali potapljače, ki pa se niso preveč obnesli, bili so preneokretni, niso se mogli potopiti v večje globine. Zato sedaj snemajo pod vodo na nov način. Snemanje pod vodo opravlja človek, ki je oblečen v posebno obleko. Imenujejo ga tudi človek-žaba. Z med vojno so uporabljal te žabe za podvodne napade na sovražnika. Ta žaba nosi na hrbtu dve steklenici s stisnjenim zrakom, ki prihaja po enostavni cevki do maske v lice. To je tudi tista velika prednost te žabe, da ni vezana na površino. Pod vodo se premika s pomočjo gumijastih plavuti, ki jih ima pritrjene na nogah. S temi se lahko svobodno in tudi hitro pomika po vodnih globinah.

Podvodna kamera je malo precizno delo mehanike in optike. Mehaničen kamera deluje s pomočjo električne energije iz baterije. Kamera je v železni skatli, ki ima rezervoar za zrakom in je zato lažja od vode. Če jo snemalec pod vodo spusti, kamera počasi sama priplava na površino. Če je lep jasen dan dobimo lepe jasne posnetke pod vodo do globine 20 m. Odlične posnetke so posneli v Sredozemskem morju tudi v globini 24 metrov. Pri snemanju v večjih globinah pa je potrebna osvetlitev. Tudi za to imajo že posebne podvodne naprave.

Podvodno filmsko snemanje uporabljajo za raziskovanje potopljenih ladij, za raziskovanje morskih rastlin, živali in morskega dna.

Jugoslavija kandidat za svetovnega prvaka v nogometu

Jugoslavija - Švica 3-0

Jugoslovanski nogometaši so v prvi tekmi za svetovno nogometno prvenstvo, ki so jo proti Švici odigrali v Belo Horizonte v Braziliji, izpolnili pričakovanja jugoslovanskih nogometnih ljubiteljev in obenem tudi vseh športnikov sveta, ki so že ves teden pred tekmo napovedovali, da bo Jugoslavija gotovo premagala svojega prvega tekmeča.

Z nedeljsko zmago je sloves jugoslovanskega nogometa zelo porasel med svetovnim športnim občinstvom. Najtiši oreh bo imela v favoritu prvenstva Braziliji, s katero bo igrala 1. julija.

Jugoslavija - Mehika 4:1

Jugoslovanski nogometni moštvo je v sredo odigralo v Porto Alegre svojo drugo tekmo za svetovno prvenstvo, in sicer z reprezentanco Mehike.

Tekmo je sodil Anglež Lonfe, državna sodnika pa sta bila Šved Dahamer in Holandec Van Der Meer. Tekma se je zaključila z veliko zmago Jugoslavije (4:1).

Kolesarska dirka okoli Hrvatske in Slovenije

V peti etapi dirke, ki je peljala iz Pulja v Portorož, v dolžini 118 km je Italijan Malabrocca prevzel sam 105 km, nakar so ga v Izoli dohiteli Fantl, Graizer, Corretti in Varga. Fantl ga je prehitel in privozil prvi na cilj, s tem si je še bolj utrdil svojo pozicijo na prvem mestu. Eden najboljših udeležencev dirke, Jugoslovčan Poredaki, je odstopil.

V večerajšnji etapi so se plačirali takole:

- 1) Fantl (Italija)
- 2) Malabrocca (posameznik)
- 3) Graizer (Jugoslavija)
- 4) Corretti (STO)
- 5) Varga (Jugoslavija)
- 6) Petrovič (Jugoslavija)

Upor v koncentracijskem taborišču

V koncentracijskem taborišču »Vakaa« v Norimbergu je prišlo do spopadov. Ubiti sta bili dve osebi. V to taborišče sprejemajo češkoslovaške begunce. Nekateri begunci so vdrl v neko skladišče ameriškega orožja v bližini tega taborišča in odnesli velike količine ročnih bomb, ki so jih nato poskrili v taborišču. Ko je policija začela preiskavo, so jo interniranci napadli in je tako prišlo do oborožene borbe.

Spopad v Koreji je izzvala lufkovna vlada po naročilu svojih gospodarjev

Radio Nova Kitajska poroča, da so čete lufkovne vlade Južne Koreje dva dni pred svojim napadom na Severno Korejo bombardirale mesto Bek Sung v severni Koreji. Od 22. ure 23. junija do 4. ure naslednjega dne so izstrelile na mesto Bek Sung nad 200 granat kalibra 81 do 105 mm.

Za mobilizacijo vseh moških, ki so splošno uničevali sovražnika, odgovornega za izbruh vojne, je ustanovljen sedemčlanski vojaški odbor pod predsedstvom generala Kim Il Sena. Vse vladne ustanove, politične stranke, ljudske organizacije in vojaški organi morajo ubogati zapovedi tega odbora.

Demonstracije proti netilcem nove vojne

Ko je prišel zunanji minister Združenih držav Amerike Acheson na univerzo Havarda, da bi imel zelo važen govor ob priložnosti izročitve diplom ob koncu akademskega leta, ga je sprejela skupina demonstrantov, ki je nosila transparente naslednje vsebine: »Postavite izven zakona atomsko bombo. Hočemo delo in ne bombe! Ljudstvo hoče mir!«

Demonstrante, člane akademikega odbora za mir je vodil duhovnik Robert Mulcr.

Kratke vesti

RIM — V območju Pistoje se je pripetilo med vojaškimi manevri incident, pri katerem so bile tri osebe ubite. Nek moštvočist se je zaletel v skupino vojakov in dva na mestu ubil, sam pa je umrl pozneje zaradi posledic.

RIM — V mesecu maju je bilo v Italiji 1.956.251 brezposelnih, to je 60.000 več kakor v aprilu.

WASHINGTON — Posl. zbornica je izglasovala zakon, ki predvideva dodelitev kreditov v skupnem znesku 653 milijonov 761 tisoč 808 dolarjev. Od teh bo šlo 50 milijonov za južno Korejo.

NORFOLK (Virginija) — Državni tajnik pri ministrstvu za obrambo Louis Johnson je izjavil, da so Američani pripravljeni brez odlašanja izvesti svoje že pripravljene načrte, če bi se za to pokazala potreba.

CAGLIARI — V Carboniji na Sardiniji se je večeraj zaletel tovrni avtomobil z 18 delavci v težak tovarni avtomobil, ki je prevahal pesek. Zaradi močnega udarca se je kamion polomil in zasul s svojim tovarom delavce na manjšem avtomobilu. 14 delavcev je bilo pri tem ubitih, dva pa sta težko ranjena.

povz za prenehanje sovražnosti, naj opozori prizadeti stranki na resne posledice, ki bi jih prineslo podaljšanje vojaških operacij bodisi za korejsko ljudstvo kakor tudi tako za mednarodno varnost. 2. Posredovanje med obema prizadetimi stranikama in poziv, naj obe sprejmeta načelo posredovanja. 3. Vabilo vladi LR Koreje, naj takoj pošlje svojega predstavnika na sedež OZN, ki se bo kot opolnomočenec udeležil postopka za posredovanje.

V uvodu omenja jugoslovanska vlada zaskrbljenost, ker poziv za ukinitve sovražnosti ni bil izveden in ker se vojaške operacije na Koreji nadaljujejo, medtem ko je bivšenege pomena to, da se takoj konča spopad med obema korejskima vojskama.

Za jugoslovanskim delegatom je spregovoril dr. Cankar, predstavnik Južne Koreje, ki je izjavil, da bo lahko vsaka država postala žrtev napada, če ne bodo takoj sprejeli odločnejših ukrepov.

Veliki neredi na nemško-češkoslovaški meji

Na področju Frankfurta na Odri pri Leusitzu (b. češkoslovaški meji) je prišlo te dni do velikih neredov, ki so jih nedvomno povzročili nasprotniki združene socialistične stranke Nemčije. V tem kraju so nalepili manifeste protivne vsebine do političnega urada in vodstva te stranke. Nekateri sedeže te stranke so napadli in zažgali. Ko je nato nastopila policija, so se ji ti nasprotniki uprli in ji prizadejali 14 mrtvih, Ročne bombe, ki so jih metali na policijo, so bile češkoslovaške proizvodnje, kar pomeni, da ima to gibanje svoj izvor na Češkoslovaškem. V obmejnem predelu vzhodne cone se neprenehoma širijo glasovi, da gre za začetek partizanske vojne.

Obsojeni ker so kritizirali okupacijske oblasti

Ameriško vojaško sodišče je obsodilo štiri Japonce na dve leti zapora, ker so bili kritizirali okupacijske oblasti. Obsojenca je zaprla ameriška vojaška policija 4. t. m. na železniškem kolodvoru v Tokiu, kjer so prisostvovali neki manifestaciji in kjer je bilo za to priložnost razobešeno vodpro pismo generalu Mac Arthurju.

Preganjanje demokratičnih elementov v ZDA

266 nameščenec na univerzi v Kaliforniji ni hotelo odgovoriti na neko vprašalno polo, s katero so oblasti zahtevale, da pojasnijo, če so pripadali posebnim organizacijam, ki je imela namen s silo strmoglaviti vlado Združenih držav Amerike. Predsednik univerze, Robert Sproul, je zahteval, da jih vodstvo odpusti 157. Za ostalih 109, zatrjuje Sproul, so njihovo zadržanje narekova moralna in verska načela. Vsi ti odpusti spadajo v okvir kampanje, ki jo vodi vlada proti vsem demokratičnim elementom.

Posebne doklade za plovbo v nevarnih vodah

Lastniki ladij na zapadni obali Združenih držav Amerike javljajo, da so sindikalni predstavniki pomorščakov tovrnih ladij zahtevali, da Zveza lastnikov ladij takoj začne pogajanja za dodelitev posebnih dokladov za plovbo v nevarnih področjih. Ta korak je treba pripisati sklepu Združenih držav Amerike, da intervenirajo v korejski spor.

Nevihita v Franciji

Po nekaterih predelih Francije razsajajo že več dni močne nevihte, s točo, ki so povzročile posebno vinogradom veliko škodo. Cenijo jo na več milijard frankov. Najbolj prizadete so pokrajine Herault, v bližini Lionskega zaliva, pokrajina Gironde in druge. Nevihte so poskodovale letošnjo letino od 50 do 80 odstotkov. V nekaterih krajih so viharji celo izruvali trte po vinogradih.

(Nadaljevanje s 1. strani)

v vojne operacije v Južni Koreji. Po Zračni in morskoti pošiljajo silam Južne Koreje strelivo in drug vojni material.

Moskovski radio je objavil poročilo vojske LR Koreje, ki pravi, da so oddelki ljudske vojske zapleteni v hude boje, da bi uničili ter da nadaljujejo z napredovanjem. Poročilo dodaja, da se v osvobodjenih vaseh in mestih vršijo zborovanja, na katerih ljudstvo pozdravlja oddelke osvobodilne vojske. V osvobodjenih krajih takoj ustanavljajo začasne ljudske odbore, ki jih je svoj čas razpustil reakcionarni režim Južne Koreje.

Seja Varnostnega sveta

V zvezi z dogodki v Koreji je Ameriška vlada takoj zahtevala, da se skliče Varnostni svet. Na sejo varnostnega sveta, ki je bila v nedeljo zvečer, so bili na ameriški predlog povabljeni tudi predstavniki Južne Koreje. Delegacija ZDA je predložila resolucijo, v kateri izraža zaskrbljenost zaradi

VOJNA V KOREJI

nastalega položaja in poziva Severno Korejo, naj nemudoma preneha s sovražnostmi in umakne svoje čete za mejo.

Predstavnik Južne Koreje je poročal o napadu. Angleški predstavnik je predlagal, naj se doda ameriški resoluciji še prošnja, da naj komisija Organizacije združenih narodov v Koreji v najkrajšem času pošlje Varnostnemu svetu svojo sodbo o položaju.

Pri glasovanju je bila ameriška resolucija sprejeta z devetimi glasovi. Jugoslavija se je vzdržala glasovanja.

Jugoslovanski delegat Bebler je predlagal, da naj Varnostni svet odloži sklepanje o korejskem problemu, dokler ne zasliši tudi predstavnika Severno korejskih narodov. Predlog so zavrnil s šestimi glasovi. Zanj je glasovala samo Jugoslavija; Norveška, Indija in Egipt pa so se glasovanja vzdržali.

Druga seja Varnostnega sveta v

zvezi z dogodki na Koreji je bila v torek zvečer. Seja se je začela v zelo napetem ozračju, ki ga predsednik indijski delegat Rau ni skušal zakriti. Prostor spvjetskega delegata je ostal prazen. Prvi je spregovoril Benegal Rau, ki je obvestil Varnostni svet o adnjih poročilih, ki jih je poslala komisija CZN v Koreji.

Nato je ameriški delegat Warren Austin predložil v Varnostnem svetu resolucijo ameriškega delegata, v kateri je predlagal, naj svet uvede vojaške sankcije proti Severni Koreji kot jamstvo miru in varnosti.

Jugoslovanski delegat Aleš Bebler je izjavil, da je korejsko ljudstvo žrtev politične vplivnih področij. Bebler je izjavil, da mora svet tako postopati, da bo korejsko ljudstvo gemo našlo svojo pot. Bebler je predložil osnutek jugoslovanske resolucije, ki določa: 1. Naj bi Varnostni svet ponovil svoj

ZA VSAKOOGAR NEKAJ

BOJ MED LANGOBARDI

in tolminskimi Slovenci pred 1250 leti

V Julijskih Alpah, ob gornjem toku prelepe Soče se razprostirajo lepe planine, s katerih dobivamo izvrsten tako imenovan bovški sir. Zaradi pašnikov v teh pokrajinah so se prepirali pred 1230 leti tolminski Slovenci z langobardskimi pastirji. Najbrž so gonili ti svoje črede na slovensko stran.

Okoli leta 700 so napadli tolminski Slovenci langobardske pastirje in jih odgnali črede, ki so se paše tam blizu. Longobardski župan dotičnega okraja je udaril za njimi, toda ni jih mogel doiti. Zaradi tega ga je grdo ozmerjal čedadski vojvoda Ferduľ, ki je bil prevzeten in nečimrn človek. V svoji oholosti je hotel pokazati županu svojo hrabrost. Podkupil je nekatere Slovence, ki so živeli v Furlandiji in bili njegovi podložniki, da so pragoovorili svoje rojake, naj pošljejo slovensko vojsko na Furlansko.

Slovenci so prišli z veliko močjo in postavili svoj tabor na strmih hribu, na katerega se je moglo priti le s težavo. Longobardi so

krenili kljub temu, svojim domisljavnim vojščakom na čelu po strmini proti Slovencem. Vnel se je hud boj. Slovenci so valili z višine kamene na sovražnika. Ko so se ti vseeno približali, so jih napadli s sekirami in z drugim grožem ter skoraj vse pomorili. Vse longobardsko plemstvo z nadutim Ferduľom vred je bilo uničeno.

Posledica te zmage je bila, da se Longobardi niso upali dolgo časa večkratiti Slovence pravice do paše ob prekrasnih Soči. Trajnega uspeha pa ta zmaga ni imela, kajti pozneje so gonili pastirji italijanski planšarji svojo drobnico na slovensko stran. Ker so zaradi tega mnogi Italijani hodili po naših gorah, si ljudstvo pripoveduje še danes, da so po njih iskali zlate rude, (Po Rutariu spisal Miroslav Simonov)

Kaj vemo o tobaku . . .

Pri odkritju Amerike je Kristof Kolumb opazil kajenje pri Indijancih v nasebini Tabaco. Od tam je prišel tobak tudi k nam in ohranil isto ime. V tobakovem listu je cela vrsta kemičnih spojin, a najhujša je strupeno olje ali nikotin. Nikotin je hud strup, ki blažilo, a vendar kvarljivo vpliva na živčevje. Če bi človek užil ves nikotin, ki se nahaja v cigareti, se bi takoj zastrupil. Toda del nikotina zgori, del gre iz nas, ko puhamo dim, tako da ostane le manjša količina v našem telesu. Tobak zelo slabo vpliva na naše srce. Srčna angina je po izjavah zdravnikov vzrok kajenja a in čim kadilec neha kaditi, se mu tudi bolezensko stanje izboljša.

Znameniti kirurg Billroth je podal o vplivu tobaka na človeka tole izjavo: Kajenje tobaka je človeku škodljivo. Pospešuje katar žrela in požiralnika in sapnika, a

tudi rak je največkrat vzrok kajenja. Tobak povzroča tudi poapnenje žil in s tem v zvezi notranje krvavitve (možganska kap, krvavitve pljuč, želodčni čir itd.).

Škodljiv učinek nikotina, to je kronično zastrupljenje z nikotinom, se javi tudi v živčevju. Zastrupljenje se pozna v slabem spanju, omledivanju, opešanju vida, tresenju rok itd.

Tobak je najbolj škodljiv strupnim kadilecem, a tudi srednjim in nekadilecem, ako vdihava tobačkov dim v kaki družbi. Tudi poskusi, da bi tobaku odvzeli nikotin, se niso obnesli, ker imamo v tobaku še veliko drugih snovi in tudi nikotin še ostane.

Tobak tudi zvečimo. Tobak zvečijo predvsem Slovenci, ki so leta 1923 prezevali 162.000 klobas iz tobaka.

S tem mislimo, da smo vas seznanili s škodljivostjo tobaka.

predvsem s tistim, ki ima dosti nikotina. Toda še na to stvar vas bi opozorili, da ameriške cigarete, ki jih ljudje hvalijo bolj kot druge, so še bolj škodljive, ker vsebujejo opij in druge snovi. Nek italijanski zdravnik je ravno pred nedavnim zahteval, da se prepove kajenje ameriških cigaret, ker so najbolj škodljive.

Zakaj je snežinka lažja od kapljice vode?

Snežinka nastane, če zmrazimo drobne kapljice vode v zraku. Lahko bi rekli, da snežinka ni nič drugega kot grobni koščki ledu, ki so se prilepili drug na drugega. Te drobce ledu imenujemo kristale. Led pa je lažji od vode. Saj vidimo, kako plava na vodi. Tudi je med kristali snežinke zrak, ki napravi snežinko še lažjo. Istotako je na primer zrak v votlih kosteh ptic, ki so jim kosti lažje, kar služi pticam pri letu.

Francozi v Ricmanjih

(Po Matiji Sili)

Naši Ricmanjci so bili vedno ponosni ljudje. To nam priča tudi povest iz leta 1797, kadar so Francozi prvič zavzeli Trst in bližnjo okolico. Ricmanjci jih niso nič kaj marali, posebno zato, ker so bili zelo ohol in nasilni, poleg tega, da so bili tuji, ki so hoteli gospodovati na njihovem. Tedaj je prišlo nekega dne v Ricmanje dvanaest francoskih vojakov. Po vasi so hodili tako ošabno in so pijani kričali in sramotili domačine.

Ker Ricmanjci niso hoteli trpeti takega ponašanja tujcev, so jih napadli, nekatere dobro potolkli, drugi pa so zbežali iz vasi na kraško ravnino.

Ko so za to zvedeli Francozi v Trstu, so planili v vas in tam začeli pleniti. Ricmanjci pa se niso dali ugnati. Oborožili so se s koli, cepci, kosami in sekirami ter ponovno nagnali vse Francoze v Trst.

Ricmanjci so bili takrat tako ponosni na svoj uspeh, da so dali napraviti v cerkvi sliko o tem dogodku obenem tudi v opomini mlašim rodovom, kako se morajo braniti pred tujcem in mu ne dovoliti, da bi jih žalil, še manj pa zapiral.

Mlajši rodovi pa so zares bili vredni svojih prednikov vse do današnjih dni. Bežati so morali iz te vasi vsi tisti, ki so skušali sramotiti in krati svobodo našim vrlim tržačkim okoličanom.

Kakor je bilo leta 1942, tako je bilo tudi leta 1943.

Deset dni po začetku četrte sovažnikove ofenzive 31. januarja 1943, je poslal tovariš Tito v Moskvo tole brzojavko:

Znova vas moram vprašati: mar nam res nikakor ne morete nuditi kakršne koli pomoči? Stotisočim beguncem grozi smrt od lakote. Mar po 20 mesecih herojske, malone nadčloveške borbe ni mogoče najti načina, da bi nam pomagali? Dvalet mesecev se borimo brez vsake pomoči od katere koli strani. Zagotavljam as, da to naše čudovito herojsko ljudstvo Bosne, Like, Korduna in Dalmacije v popolni meri zasluži ka rnejvečo pomoč.

Pri nas je začela razsajati pegavica, pa nimamo zdravil, naše ljudstvo omaguje od lakote, pa ne gočnja. To lačno ljudstvo daje našim borcem zadnjo skorjo kruha, samo pa omaguje od lakote, daje zadnjo nogavico ali čevlje, samo pa hodi to zimo golo in boso. Storite vse, kar morete, da nam pritečite v pomoč.

Sveda tudi ta prošnja ni rodila nobenih sadov.

Na to prošnjo za pomoč smo do-

Kako delajo pionirji v Babičih

Pionirji v Babičih so zelo pridni. Če pridete pred šolo, boste videli, da imajo zelo lepo okraшено dvorišče. Lani je bila šola podobna drugim hišam, a letos se od teh zelo razlikuje. Učitelj jim je povedal, da imajo enoletni plan in da je treba, da pomagajo tudi pionirji! Pridni pionirji pa so si zadali nalogo, da bodo v okviru plana olepšali šolsko dvorišče in pri tem širili parolo: »To je naš pionirski plan! Niso pa ostali samo pri besedah, delati so začeli. Najprej so očistili dvorišče, nato so pod vodstvom učitelja napravili male vrtičke in jih ogradili s trstikami. No, potem je tovariš učitelj dejal, da morajo imeti tudi cvetlice, na kar se je takoj prijavilo nekaj pionirk, ki so se zato

zavezale in so bile kmalu nato tudi cvetlice posajene. Takrat je najmlajši pionir zavpil: »Mi smo že naredili naš pionirski plan!«

Nekega dne pa pride učitelj veselo v razred in pove pionirjem veselo novico, da bodo šli na izlet po Sloveniji. In tako je bil poplazen tudi trud pionirjev, ki so si okrasili šolo. Zdaj je konce šole in bodo šli na počitnice v Slovenijo, na vrt pa ne bodo pozabili, saj je njihov pionirski vrt.

Zakaj SANJAMO

Človek misli z možgani. Možgani imajo več delov. Ponoči počiva skoraj vsi deli možganov. Le nekateri so še budni. V njih je še živ spomin na kakšne dogodke. Ta spomin pa navadno ni jasen, ampak je meglen in večkrat pomeša dogodke med sabo. To so sanje. Sanjamo samo, če ne spimo trdno. V trdnem ali globokem spanju počivajo vsi deli naših možganov. Tedaj ne sanjamo. Najbolj zmešano sanjamo, kadar možgani napol dremljejo. Ko sanjamo jasne sanje, tedaj so naši možgani skoraj

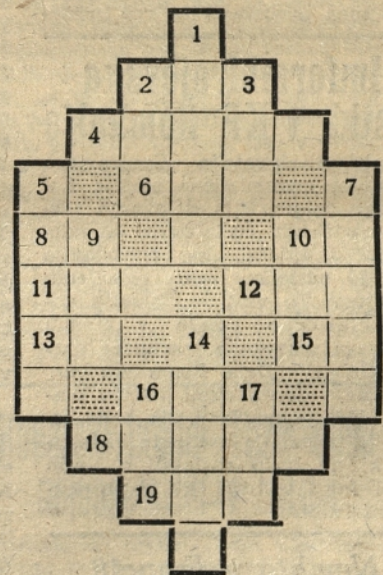
Zakaj ima koza kratek rep . .

Nekda je moral tudi vrag pasti koze. Zelo mu je bilo težko, ker so mu večkrat unafale. Pa še to ga je jezilo, ker je moral sam pasti. Ker se ga je vse balo, ni hotel biti nihče pri njem.

Nekega dne je na paši nekoliko zaspal in koze so mu ušle v nek vrt. Hitro je tekel tja, prišel vsako za rep in jo izvlekel iz vrta. Pri tem pa se je utrgal vsaki kozi rep. Zato ima koza kratek rep.

že čuteči in kmalu se zbudimo. Čim manj sanjamo, tem bolj opočiti vstanemo. Sanje nič ne pomenijo. Le babjeverni ljudje mislijo, da so sanje pomembne.

KRIŽANKA

Vodoravno: 2. Ga imamo, kadar spimo. 4. Pripadnik azijskega naroda. 6. Otok v Jadranskem morju. 8. Sibirski reka. 10. Kratica za oziroma. 11. Dvojica. 12. Človeški organ. 13. Era (začetek in sredina). 15. Italijanski predlog. 16.

Tatova Jure in Marko

V neki vasi sta ukradla dva čiča. Jure in Marko, prašičjo gnjat. Bilo je v temni noči, zato ju ni nihče videl.

Jure reče: »Gnjat bo moja, ker sem jo jaz ukradel.«

»Tudi moja,« reče Marko. »ker sem ti jo jaz pomagal ukrasti in povedal zanjo. Tudi sem bil na straži, ko si jo ti kradel.«

»Ni res,« reče Jure, »sam sem jo ukradel.«

Tako se dolgo prepirata in vlečeta gnjat vsakbehi. Bila sta tudi enako močna.

Končno odločita, da bo imel tiisti gnjat, ki potegne z zobmi gnjat drugemu iz zob. Vsak na svojem koncu zasadija zobe v gnjat in jo široko razkoračena vlečeta z zobmi narazen. Gnjat je sta na mestu, ker sta oba enako močno vlekla.

Zdaj pa si Marko zamisli zvilačo in s stisnjenimi zobmi reče Juretu:

»Drrr... žiž?«

»Da,« zazija široko Jure in spusti gnjat iz ust, katero potegne zviti Marko k sebi.

MOŠA PIJADE:

Bajka o sovjetski pomoči za vstajo v Jugoslaviji

bili 11. januarja tale odgovor:

Niti za trenutek ne smete dvomiti, da bi bili že zdavnaj nudili vaši čudoviti herojski borbi materialno pomoč, če bi bilo to le količak mogoče.

Sovjetsko ljudstvo skupaj z vsemi voditelji v celoti na vaši strani, sovjetsko ljudstvo je silno navdušeno za Narodno osvobodilno vojsko in bratko impatizira z njo.

Mi smo (neodnokratno?) posebno z Josifom Visarionovičem obravnavali način in sredstva, da bi vam pomagali. Za se nam doslej ni posrečilo uspešno izpolniti te naloge, zaradi nepremagljivih tehničnih (za smolet?) težav (nekaj besed je slabo dešifriranih) možnost poslati pomoč.

Brž ko bo mogoče bomo storili vse najpotrebnejše.

Mar morete dvomiti o tem?

Prosimo vas, da pravilno razumete vso dosedanje situacijo in to pojamite tovarišem borcem. Ne bomo žalostni, marveč napnite vse

sile, da boste ko; sedanji nenavadno težavni preskušnji. Oi opravljate veliko stvar, ki je naša sovjetska dežela in vsi svobodoljubni narodi ne bodo pozabili.

Bratski pozdrav vam in vsem tovarišem in najlepše želje v tej herojski borbi proti prekletemu sovražniku.

Verjamemo, da sovjetska dežela ni pozabila na našo veliko stvar. Tudi sovjetski voditelji niso pozabili nanjo. Storili pa so nekaj mnogo hujšega, kakor je pozabiljenje: zdaj na najnagnusnejši način obrekujejo našo borbo, pri tem pa pripisujejo sebi zasluge za materialno in moralno pomoč, ki nam je niso nudili.

4. marca je tovariš Tito brzojavno vprašal:

Ali lahko upamo, da nam bodo zavezniki nudili vsaj kakršno koli pomoč? Frosim, odgovorite, ker ne vemo, kako dolgo bomo še mogli vzdržati takšen pritisk. Zrtev ima-

mo zelo mnogo, ranjenci pa nas v operacijah zelo ovirajo.

Četrta ofenziva je takoj sledila še peta. V tem najtežavnejšem položaju je tovariš Tito 12. junija poslal tole brzojavko:

Se vedno smo v težavnem položaju. Sovražnik si znova prizadeva, da bi nas obkolili. Na poti naše ofenzive v smeri srednje in vzhodne Bosne je sovražnik zavzel in utrdil vse grebene, kjer je postavil artilerijo, mitraljeze in manjše garnizije. Z glavnimi četami pa nas skuša obkoliti in nenehoma napada vse strani. Sovražnik ima zelo velike izgube, a tudi mi jih imamo, zlasti nam jih povzroča letalstvo. Danes je bomba ubila angleškega kapitana Stuarda, kapitan Dickin in jaz pa sva ležala ranjena. Kapitan Stuart je bil na čelu misije pri našem štabu. Angleži pravijo, da si niso mogli misliti, da so naše čete čez dan v borbi, ponoči pa na pohodu. Ne spe in ne jedo. Zdaj jemo konje brez kruha,

Naš položaj je težaven. toda kos mu bomo, čeprav z velikimi žrtvami. Sovražnik napenja vse sile, da bi nas uničil, toda to se mi ne bo posrečilo. V tej najhujši preizkušnji prosimo za vašo pomoč.

Razen lepih poklonov in besed tudi v tej težavni situaciji nismo dobili nobene pomoči.

Niti svoje misije niso hoteli poslati k nam, čeprav smo jih obvestili, da so konec maja 1942 prišli delegati zavezniškega štaba v Kairu.

20. julija je tovariš Tito brzojavil:

Angleži so nam poslali deset sedem letal z različni potrebščinami, največ pa nam pošiljajo tako imenovanih diverzantskih misij. Toda mi smo previdni in kontroliramo te misije.

Zeleli bi, da bi tudi Sovjetska zveza poslala k nam svojo misijo. Te dni naj bi prispela tudi ameriška misija. Sporočite nam, kaj mislite o tem.

Kakor vemo, je Moskva poslala svojo misijo šele v februarju 1944. 22. februarja se je spustila pri Bosanskem Petrovcu, v Vrhovni štab pa je prispela 23. februarja.

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Preoblikovanje kmetijske posesti v Istri

Kmetijsko združništvo višje oblike igra vodino vlogo pri kmetijskem gospodarstvu. Igralo bo vedno večjo vlogo in raste bo tudi vpliv na razvoj vseh gospodarskih panog na vasi.

Mnogi kmetovalci še nočejo tega razumeti. V svoji stari miselnosti še vedno upajo, da bodo vzdržali v borbi s konkurenco in da se bodo vrnili oni stari časi izpred prve svetovne vojne.

Gospodarstvo v Koprščinu je bilo pred prvo svetovno vojno na višji stopnji kakor med obema vojnami in to zaradi naglega razvoja tržaške luke in naglega naraščanja tržaškega prebivalstva. Trst je imel tudi možnost, da je zaposlil višje delovne sile in na ta način pripomogel k gospodarskemu dvigu dežele. Ogromna večina kmetijskih pridelkov je našla svoj trg v Trstu, ki je cenil naše proizvode. Sicer pridelki iz drugih krajev niso mogli konkurirati našim niti po svoji kakovosti in tudi ne po ceni, ker je bil njih dovoz na tržaški trg predrag.

Po prvi vojni pa so se razmere temeljito spremenile. S priključkom Trsta k Italiji je začelo prihajati v Trst blago, ki je po kakovosti in ceni zelo konkuriralo domačim pridelkom. Italijanska kmečka vešposost, ki se je posluževala modernih sredstev za obdelavo zemlje in jo tudi intenzivno obdelovala, je z lahkoto konkurirala našim pridelkom. Veliko škodo so na ta način utrpeli zgodnji pridelki in predvsem vinogradništvo.

Ko se je imperiaistična Italija pripravljala na vojno, je tudi pri nas sprožila tako imenovano »žitno bitko«. Na zapuščenih vinogradih je začelo rasti žito. Kmetovalci so imeli s tem sicer manj dela ali tudi manjši zaslužek.

Trst ni vsrkaval več v taki meri delovne sile kot pod Avstrijo. V istrske vasi se je vsekoli revščina, ki ni nudila ljudem niti toliko sredstev, da bi se lahko izselili.

Konkurenca s kmetijskimi pridelki je bila z vsakim dnem večja in dogajalo se je, da istrski kmetovalci niso sploh mogli prodati svojih pridelkov niti v Trstu in so jih metali v morje, darovali ali pa peljali nazaj domov.

Nihče ni proučeval vzrokov te konkurence, se manj pa ukrenil, da bi se ti vzroki paralizirali na ta način, da bi se nudila mali, razkosani posesti možnost, da s svojo združitvijo postane kos svojim konkurentom, in ta mala posestva tudi na kak drug način zaščititi.

Dogajalo se je ravno nasprotno. Fašisti so delali načrtno na tem, da uničijo našega delovnega kmeta.

Najprej so uničili kreditno združništvo, ki je bilo pri nas močno razvito in je marsikaterega

kmetovalca rešilo iz rok oderuhov in izkoriščevalcev kmečkega delovnega ljudstva na splošno.

Kmetovalci so se morali ponovno zateči h svojim največjim nasprotnikom — oderuhom ali pa k takim podjetjem ali ustanovam, ki so jim dajali blago in kmetijske potrebščine na upanje, proti podpisu menice. Teh menic pa niso mogli vedno plačati in so se nasilno izterjali. Posledica tega so bile dražbe zemlje, ki so jo odkupovali zemljiški veleposestniki. Bivši kmetje, gospodarji, so postajali koloni onih, ki so kupili njih zemljo.

Ti izkoriščevalci pretakajo danes sože po onih lepih časih, ko so lahko neomejeno izkoriščali naše kmečko ljudstvo.

Kapitalistični način urečevanja male posesti v dobi fašizma je zapustil pri nas v Koprščinu težke

Škropimo paradižnik proti plesni

Zaradi vlažnotoplega vremena se je ponekod pojavila na paradižniku zelo nevarna bolezen, tako zvana »krompirjeva plesen«. Sorodna je peronospori, ki napada krompir in enako tudi vinsko trto.

KAKO SPOZNA MO BOLEZEN?

Bolezen spoznamo po značilnih belih pegah, ki se pojavijo na listih in pogankih. Pegi kmalu porjavijo. V vlažnem vremenu se naglo širijo in zajamejo celo rastlino in naraščajo. Na plodovih spoznamo bolezen (ko še zeleni) po rumenkastih in zarjavelih mestih, ki so trda.

Povzročitelj okužbe je glivica »phytophthora infestans«. Na spodnji strani listov opazimo razmnoževalne organe glivice v obliki belega puha (plesni). To so glivni trosnosci s troši. Če nastopi suho vreme, se bolezen utavi in pegi deli postanejo krhki.

KAKO ZATIRAMO PLESEN?

Cim opazimo pege na robovih listja, škropimo nasade z enod-

Kmetijski svetovalec odgovarja...

VPRAŠANJE:

Cital sem nekaj o novi vrsti koruze, ki da 20 do 30 odst. večji pridelek od ostalih domačih vrst. Ali pri nas lahko gojimo to koruso?

ODGOVOR:

Ne gre za novo vrsto koruze, temveč za križane (bastardirane) vrste. Novo vrsto, ki nastane po križanju oploditvi, nazivamo »heterozna korusa«. Bistvo uspeha leži v izbiri dveh vrst, katere namestavamo križati ali od katerih imamo namen vzgojiti novo vrsto.

posledice (zaostalost na področju izobrazbe itd.).

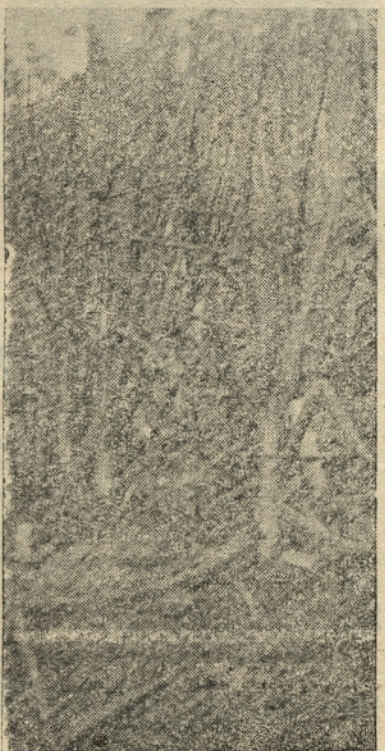
Kmečke zadruge so pa sedaj pristopile k reševanju kmečkega vprašanja tako, da združujejo malo posest v veliko združno posest, uvažajo moderna proizvodna sredstva, povečujejo živali fond itd. ter obenem zagotavljajo vsem kmetovalcem delo in obstanek in kar je najbolj važno, izboljšujejo življenje, ko raven kmečkega delovnega človeka.

Ta način preoblikovanja kmečke posesti in poljedelskega dela pa zahteva mnogo samozvesti, odločnosti in pripravljenosti na žrtve.

Zahteva predvsem temeljito poznavanje samega sebe in cilja, h kateremu mora težiti vsakdo, ki se odloči za ta korak.

Združitev male posesti v veliko pod okriljem kmetijske zadruge pomeni ubiti konkurenco kapitalistične velepososti, ki stremi za uničenjem male posesti, pomeni tudi borbo združenih malih posestnikov za svoj obstoj, za svoj napredek, za ustvaritev socializma na vasi.

stotno razstopino modre galice (borsko brozgo). Torej uporabljamo enako škropilno sredstvo kakor za peronosporo vinske trte. V primeru potrebe ponovimo škropljenje po 8 dneh ali pa še večkrat, kakor se pač pokaže potreba. Ker je bolezen razširjena tudi na krompirju, se priporoča, da paradižnikov ne sadimo v bližini krompirjevih nasadov.

Odkup bi bil lahko boljši

Ker so letos vremenske prilike ugodno vplivale, da poljaki pridelki lepo dozorevajo, — le pri krompirju in grahu bi bilo potrebno malo več dežja —, imajo tudi naše odkupne baze oziroma zadruge po vaseh polne roke dela z odkupom in odpravljanjem sadja in zelenjave. Nekatere odkupne baze so to delo vršile s čutom odgovornosti in redno pošiljale poročila o odkupljenem blagu na odkupni center v Koper, nekatere pa so to delo tudi zanemarjale. Odkupne baze Bertoki, Pobegi, Izola, Vanganel, Dekani in Marezige so to delo temeljito opravljale, zato jih moramo tudi pohvaliti za tako vztrajno in požrtvovalno delo.

Grafiati pa moramo odkupno bazo v Koštaboni. Zaradi površnega dela tamkaj, zaposlenega osebja, na odkupnem centru v Kopru še danes ne vedo, koliko je ta zadruga odkupila. Tu se je zgodila celo pri-

mer, da je odkupljeno sadje stalo na mestu tudi po štiri dni, preden je kdo poskrbel, da se ga odpelje. Krivda pade tudi na tiste, ki so odgovorni za prevoz! Knjigovodja odkupne zadruge v Koštaboni, tovariš Jože Baruca, pa se ne zani- ma preveč za stvar! Zjutraj raj po pi, tako da ga morajo ljudje, ki pripeljejo blago, čakati, če hočejo dobiti izkupicek. Tu bo potrebno, da se knjigovodja prvi zbudi! V prihodnje naj ima malo več čuta odgovornosti pri delu!

Kljub gornjim pomanjkljivostim pa vidimo, da naš odkup še precej dobro deluje.

Plan odkupa češenj je bil presežen z nad 15 odst. Plan odkupa graha je bil dosežen z 80 odst., čeprav mu je malo škodovala suša. Kakor je predvideno, so plan prav gotovo izpolnjeni in tudi prekoračeni! Odkup česna poteka prav dobro kljub temu, da sedaj še ni njegova sezona. Plan je dosežen že z 27,6 odst. Pri zelenjavi kakor: solata, radič, korenje itd. je bil plan presežen za 2,7 odst.

Kako pa je z odkupom mleka? Kljub težavam v prevozu je bilo do sedaj odkupljenih nad 4300 hl. V kratkem bodo začele delovati še 4 nove zbiralnice, za kar je predvideno, da se bo odkup mleka povečal še za nadaljnjih 1000 hl.

Odkup rib poteka tako, da bo pravočasno izpolnjen celotni plan.

Z odkupom slanine je bil do sedaj letni plan dosežen za 46,8 odst. oja z 53,4 odst., svinjsko meso z 31,3 odst., goveje živine pa z 49,7 odst., kar se pravi, da je dosežen letni plan nad 50 odst. To pomeni tudi, da je za toliko odstotkov presežen tudi polletni plan.

Pri odkupu je bilo ugotovljeno, da je na področju krajevnih ljudskih odborov Dekani, Boršt, Semedela, Ankarani, Osp, Vanganel, Korte, Sv. Peter, Koštabona in MLO Koper še nad 16 vagonov nedokupljenega vina. Iz tega je razvidno, da odkupne baze v teh krajih za odkup vina se le malo zanimajo, kar je seveda napaka. Ugotovljeno je bilo tudi, da se je prav zaradi tega v Koštaboni pokvarilo nad 3.000 litrov vina. Potrebno je, da se naši strokovnjaki pozanimajo za stvar in dajo primerna navodila našim vinogradnikom! V bodoče se podobne napake ne smejo več ponoviti!

Poudariti moramo še, da bi bil odkup še boljši, če bi našim kmetom na vasi na vsakem sestanku pojasnjevali pomen in namen odkupa. Če bi odgovorni ljudje na odkupnih bazah redno poročali odkupnemu centru o napakah in težavah, bi bil rezultat odkupa še boljši, kakor je. Teh in takih pomanjkljivosti naša nova skupnost ne bo trpela!

Važni kmetijski opravki v juliju

POLJEDELSTVO: Zetev je pri kraju. Začela je mlatev. Okrajni kmetijski odsekji so organizirali mlatev. Ta naj bo v resnici speditivna. Vsako odlaganje lahko povzroči veliko zgubo dragocenega pridelka, vsakdanjega kruha. Skrbeti moramo, da se niti klas pšenice brez potrebe ne izgubi. Prej moramo omlatiti semensko pšenico, nato pa naj pride na vrsto merkantilna. Poslednja naj bo tista, ki je okužena po trdi smetki, da se bolezen ne prenese z bolnega na zdravo seme. Navadno se že ob mlatvi pojavi zelo nevaren škodljivec »žitni molj« (pimpinel). Tega škodljivca uničujemo z ogljikovim žveplecem. Omlačeno in dobro posušeno žito moramo pravilno hraniti, da ga tudi v shrambah ne napadejo škodljivci. Žitne shrambe moramo v ta namen očistiti in razkužiti z apnenim beležem in žveplom.

Cim spravimo žito z njiv, moramo preorati strnjšča. S tem važnim kmetijskim opravilom ne smemo odlašati!

Podnebne razmere so vplivale ugodno na razvoj koruze. Te rastline pa nismo še povsod okopali. Ponekod je korusa pegasta. Rastline morajo imeti za svoj normalen razvoj dovolj prostora, zraka in sonca.

V višjih predelih trava ponekod še ni pokošena. S pozno košnjo spravljamo na senik namesto dobrega sena le manj vredno slamo.

VINOGRADNIŠTVO: Se vedno je nevarno, da se pojavi peronospora in plesen. Zato morajo biti kmetovalci vedno na preži. Trte so bujno pogonale, zato moramo začeti z odstranjevanjem nerodovitnih in divjih pogankov. Če opazimo ličinke molja, dodamo škropilo (raztopino modre galice) na vsakih 100 litrov 3 kg tobačnega izvlečka. Trte cepimo v zeleno, pri tem pa moramo paziti, da cepič in podlaga nista preveč olese- neli.

Deževno vreme je vplivalo na

razvoj plevelnih rastlin. Te odvzamejo trti hranilne snovi in vlago. Nikdar ne bomo dovolj poudarjali, da se mora vinograde neprestano pletiti.

TRAVNIŠTVO: Kar se tiče krme, lahko rečemo, da je letos mnogo boljše od lanskega leta. Sena pa je še vedno premalo za naše razmere. Po žetvi pšenice ne smemo pozabiti na setev koruze za zeleno krmo in drugih krmilnih rastlin. Poskusiti moramo z zeleno insilažno krmo. Lahko si zgradimo z lastnimi sredstvi »insilažno jamo«. Cim spravimo seno s travnikov, moramo pobrati krmino, da nas ne bodo nadlegovale pri košnji otave. Na več mestih smo opazili priložnostno parasitsko rastlino na deteljastih — deteljno predenico (cuscuta). Proti tej se borimo, da okuženo seno na lico mesta sežgemo. Ne smemo gledati le na trenutno korist. Deteljna predeni-

ca je najhujši sovražnik glavnih naših krmilnih rastlin detelje in lucerke in zato moramo proti njej podvzeti najbolj otre ukrepe!

ZIVINOREJA: Pazimo na čistočo v hlevih! Uničujemo povsod muhe, ki so največje raznašalke raznih kralj bolezni. Muhe v hlevu uničujemo s pantakanom v prahu ali če isto prašivo uporabimo v raztopini s petrolejem. Pri prašičih moramo paziti na rdečico in takoj cepiti. Vročna živina naj ima po delu nekaj ur počitka. Ne pokladajmo jih preveč sveže in segrte krme!

ČEBELARSTVO: V vročih dneh zračimo panje in pazimo, da čebelar ne zmanjka vedno v bližini čebelnjaka. Pazimo, da se, da si za zimo prekrbimo dobre plemenjake. Slabše in pozne roje združujemo. Cim preneha paša, silijo čebele na ropanje, zato očistimo medvedno in zaprtih prostorih.

PERUTNINARSTVO: Kakor v hlevih in svinjarnih moramo skrbeti za čistočo tudi v kurnikih. Opazili smo na več mestih, da niso dvorišča, kjer živijo kokoši, dovolj zasenčena. To je nemarno in povzroča perutnini veliko trpljenja. Perutnina mora imeti v vročih dneh dovolj sveže vode.

SADJARSTVO: Tudi po sadovnjakih so se letos pojavili razni škodljivci. Čeplje je napadla glivica Exoascus pruni, povzroča rožičenje. V dolini reke Dragonje je povzročil precejšnjo škodo »jabolčni molj«. Za sedaj ne moremo mnogo ukrepati proti tem boleznim in škodljivcem, toda pripraviti se moramo na jesensko in zimsko škropljenje sadnega drevja. Ne smemo pustiti po njivah in sadovnjakih odpadlega sadja. V tem sadju se skrivajo razni škodljivci in zato ga moramo takoj na lico mesta sežgati ali prekuhanega dati prašičem.

Draga popotnikova torba

Povedati ti moram najprej, da rad čitam vse tisto, kar prinaša iz svojega potovanja po naši deželi. Je prav na mestu, da razkrinkuješ tiste, ki zavirajo dejavnost našega delovnega ljudstva, šiba birokrate, omahljivce, lenuhe in podobno vrsto ljudi. Naše delovno ljudstvo želi, da bi se še bolj vedelo, kje je najbolj potrebno, da vzameš tudi ti metlo, udrihaš in pometas, tako da bo pri nas v Okrožju čim lepše in prijetnejše. Smatram, da je tvoj način dela popolnoma v skladu z željami naših delovnih ljudi. Včasih pa se mi dozdeva, da je tvoja torba tako nabita, da je ne moreš hitro izprazniti in zaradi tega tudi ne vidimo vsega tako, kakor dejansko je. Iz mojega pisanja lahko razbereš, da sem skromen človek, da je takih ljudi v našem okrožju še kar precej in prav zaradi tega naj se ti ne mudi! Jaz sam si želim, da bi o vsakem posameznem slučaju povedala kaj več. J-e namreč tako: gr ekar dobro pri na in to tudi dobro veš, toda kjer se najde plevel, ga je treba zgrabiti tako, da se trčno vidi, kako in kaj, da se vili, kdo je tisti, ki se boji tvojega očesa in tvoje palice! Torej le na plin! Če boš tako postopala, te bomo še bolj razumeli ter hitreje odpravi-nezaželjene pomanikljivosti! In pri vsem tem povej tudi, kje se led prebija, da veselo poka in odmeva na vse strani!

Slušal sem, da se je tu in tam ena ali pa druga oseba močno jezila, a prav tako te ne spravljata iz tira niti jeza in niti ne rezuslužena pohvala. Tako je prav! Se nikdar se ni dogodilo, da bi na primer birokrati kar takoj sprejeli kritiko! Naj le kuhajo jezo in pihajo! Jih bože minila in še toliko!

Vidalijevski (kominformistični) statut

Člen 1: Član KP je lahko vsak tisti človek, ki aktivno sodeluje v razkrinkavanju KPJ ter FLRJ. Pod »aktivno« razumemo vse oblike razkrinkavanja! Simpton za aktivno razkrinkavanje je dejansko razkrinkavanje in ne denar! Lenin je dejal, da je pri človeku najvažnejša revolucionarna preobrazba!

Člen 2: Demokratični centralizem je podlaga aktivnosti KP. Ta ima razne oblike. Osebn koncentriranje revolucionarnih tradicij ima za posledico, da ena oseba lahko izraža totalne želje delavskega razreda in zaradi tega se ji je treba pokoriti. Friskati je treba na demokratični centralizem novega tipa.

Člen 3: Taktična je vsaka akcija, ki doseže efekt. Efekt je vse. Taktika se spreminja vsako sekundo in vsako minuto. Stalin je v tem pogledu večkrat citiral Macchiavellija, ki je dejal: Cilj opravičuje sredstva! Potrebno je torej podrejanje revolucionarni teoriji!

Člen 4: Vsak kominformist bodi spreten! Bodij kakor jegulja, ki se vselej izvije in prebije tudi skozi mačhno luknjo. Spretnost je glavni zakon revolucionarne teorije! Sredstva sama so univerzalna. Laž je posebna oblika taktike. Znanstveno bomo rajše rekli: »laža«

ko hitreje, če boš v nekaterih primerih ponovno oplazila trmo po ti stem mestu, ki je najbolj občutljivi! Reči ti moram, da se najdejo tudi ljudje, ki te včasih ne razumejo dovolj in zaradi tega celo sumničijo, da ti je odpovedal vid ali pa sluh! Svoje slabosti bi radi naprtili na tvoja pleča! Le povej tudi tem, kar jim gre! To lahko storiš! Te pozdravlja! Partizan iz okolice Kopra.

Jekleni pakt druge izdaje

Birokrat in stranka

PRVO SREČANJE
Stranka: »V naši vasi bi radi zgradili most čez reko. Prišel sem po navodila in nasvete.«
Birokrat: Zelo zelo koristno, tovariši! Prav koristno! Jaz o-dobravam! Veste, človek skoraj ne more dihati od silnega dela! O, če bi jaz utegnil, bi vam takoj pomagal! Prav za prav, ali ste napravili prošnjo? Napišite, napišite! In tudi komisija naj da svoje mišljenje. Oglasite se čez 14 dni!»

DRUGO SREČANJE
Stranka: »Prinesel sem prošnjo. Veste zaradi tistega mostu. Podpisale so tudi priče. Vse potrebne dokumente smo dodali!«
Birokrat: »Da, da, dobro se spominjam! Bili ste pri meni! Vročje je, ali ne? Povedati pa vam moram venjarle, da vi prav za prav nite v planu, oziroma, da bi

Nekaj o koprski skutarni ... ne mlekarji

V Kopru na »Mud« imamo prav čudno mlekarjo. Kupiš mleko, ga prineseš domov in zavreš. Mleko se spremeni v gosto zmes, podobno skutli, ki pa ni niti skutla, niti sir, niti ne »jougurt«.

Prepričani smo, da bo analiza odkrila novo snov, ki jo proizvaja ta mlečna industrija in zakaj se mleko redno skisa.

Kaj je s sindikalnimi izkaznicami?

V Kaligrijji sem hotel kupiti usnjeno listnico. Prodajalec me vpraša: »Imate sindikalno izkaznico?« Odgovoril sem mu, da sem sicer član ES, da pa od svoje podružnice sindikalne izkaznice še nisem prejel, nakar mi je takoj odvrnil, da mi listnice ne more dati. Kje če napaka? P. A.

Naši barufanti (po domače rečeno) bi morali bolj paziti pri pisanju tujih imen

Ko sem čital zadnjo številko lokalnega lista »La nostra lotta«, sem našel na dva zelo čudna priljka. Sicer se pa to ponavlja skoraj v vsaki številki omenjenega časopisa; toda, ker me je v zadnji številki zadeval, v katero sta bila neznana tovariša zapletena, izredno zanimaja sem si začel razbičati glavo, da bi ugotovil, za koga prav za prav gre.

Ko sem šele po dolgem razmiš-

ljanju prišel do zaključka, da sta to tovariša Stoka in Kralj, sem se začel spraševati, zakaj »La nostra lotta« njuna priljka polvarja. Na misel mi je padlo, da ima morda »La nostra lotta« z omenjenima tovarišema kaj osebnega. Jasno mi je postalo šele potem, ko sem se spomnil, da so v starih časih tovariša Stoko imenovali Stocca, tov. Kralja pa Kraly.

Zanimalo me je tudi, kje se je izvršil dogodek, v katerega sta bila tovariša Stoka in Kralj zapletena, na katerem »Monte« (kafji pri nas nimamo samo enega hriba). Pri tem sem moral ravno tako brskati po slovarju poitalijan-čenih imen naših vasi in šele nato sem ugotovil, da so prvi združni dom otvorili v Smarjah.

Kominformistična neizbežnost

PROF. FERLAN: Veš, Vidali, jaz vedno bolj verujem v neizbežnost. Se mi zdi, da postaja ta problem vedno bolj aktualen. Dogodki sami po sebi so neizbežni in zakaj bi zaradi tega raznovrstne dogodke v njihovem razvoju zavirali? Mar ne potrjuje to veliko dejstvo vojna v Koreji?

VIDALI: Zdi se mi, da imaš prav. Jaz sem prav za prav že večkrat govoril o tem. Titini se borijo za mir in dopuščajo, da o-sta-a ljudstvo v tem prav zaradi neizbežnosti določenih dogodkov. Tudi meni se zdi, da daje Koreja lep primer. Titini so uničili moč delovnega ljudstva. Niso hoteli predvidevati neizbežnosti! Vojna je navsezadnje lepa stvar! Ona je celo »omogočila Oktobrsko revolucijo. Jaz bi dejal, da jo moramo še bolj spoštovati!

PROF. FERLAN: Dragi Vidali! Jaz vedno bolj razumem tvoje bistvo. Zdi se mi, da sem veroval v neizbežnost še kot mlad dijak v Kopru. Vidali, jaz te prav res občudujem. Prepričan sem, da je tudi priključitev h Italiji neizbežnost. Razvojne tendence so mi to odkrivalo že v davnih časih.

Morje postaja plitvo

Srečal sem kopalca, ki se je po-bahal, da je ugotovil, da je postalo morje ob zahodnem pomolu v Koprju plitvejšo. Vprašal sem ga kako je to izmeril.

»Oh,« pravi, »moja glava je to izmerila ko je udarila ob kamenje! Premišlji dobro. Lanj sem pikiral naravnost notri, a dna skoraj uzrl nisem a letos tako izprememba. Razmišljal sem, in končno vem, kaj je temu vzrok. Postalo mi je jasno šele, ko sem opazil, kako so otroci tekmovali kdo bo vrgel dlje kamenje v vodo. Saj ga je bilo na »bankinjo polno pa peska tudi ne manjka, čeprav ga uvažamo iz So-če in plačujemo zanj devize.

Boljše v senci-nego delati

Krkavčani so sami poiskali našo torbo, da bi ji sporočili to zadevico, ki je mikavna. »ELTE« so pripeljali v Krkavče material za napeljavo elektrike, toda da bi razkladali, tega pa ne, raje so jo u-cvrlj v senco. »Naj le kmetje razklada-jo, ki so vajeni dela«, so naj-brž mislili lenuhi. Kmetje pa niso tako neumni, antak so pustili kam-ion, naj čaka brez da bi ga kdo razkladal — torbi pa so le pove-dali.

Juca eno Vanca šrajajo

JUCA: Duber dan Vanca! Nasaste brž kosilo u valo, ja?

VANCA: Malo je dubar ta dans eno kosilo bo va-ka nasla moja pupa, ke jaz nimam čajta.

JUCA: Zakaj sta taku malkontenta, ke provesta, da je malo duber ta dan? Kaj so vas razrabjota voša hčere; orka bundanca, vre-na je lepo, entrodo jimasta po-sod lepo eno anka zdrave sta usi. Jaz sum na znom razločet zakaj sta tašna!

VANCA: Kaj ni za bet malkontenta! Vam ni neč povedala vošo pupa, kaj so se use menele snu-čar na sestanke mladitine?

JUCA: Ma jaz ne znam neč. Moja šla zguda u valo žet čanico. Samo tu znam, da ja bil sastanek, pupa me ni neč povedala, ke je ke sem čula kadar so finile, ke so kantale.

VANCA: Božjo diast! Me ja be po-vedala moja pupa kaj so disko-rele na sastanke. Zna sta, da bo-jo šla s fonte u bregado za an mesac? Ma jaz mojo na pestim, rajše čon, da gre nast delat u Trst, taku se bo a'leno ubuklo eno ne bo taku ščarnela ni tem sonce, Eno nanka zatu je ne pe-stim, ke be mogla ubuč bargeše, ko be šla.

JUCA: Znasta Vanca, da jaz sem kontenta, da gre u bregado, sa-mo ko grejo anka druga pupe. Pa kaj časta, kočajo jet te mla-de, mi jem ne smemo branet eno nanka ukazat jen ne moremo več zatu ke svet ja šaldo več pu-lu-ve mode.

VANCA: Mučta, mučta Jucol! Vi sta kontento, ma jaz nisem! Koj bo šlo moja pupa tam ubuč bargeša. Eno anka ko ča prav jet, jo na pestim, Vona na bo man uka-zaka, zatu ke sem jo jaz zraunila eno noban druge.

JUCA: Ma koj sta taku nasprtna, Vanca. Na znaste, da late par nas čamo naredet socializmo. Zatu trba anka doste delat. Koj pa prove vaš mož Vanca, anka n'e-me smrdi kor Vam? Muj Nanje je reku, da bomo usi šle u kolektiv. Koj pa rača za kolektiv Vaš mož? Muj me usake dan prave, da u kolektive ja lepo ži-vet eno da u kolektive sa začna socializmo.

VANCA: Vi sta zmctjano Jucol, koj bomo šle u kolektiv, krapovat od glada? Jaz eno mojo famejo živ-mo bulša taku, kor jet u kolektiv, pa naj rača usak kar ča.

JUCA: Ben znasta kaj Vanca, pe-stimo rajše tu ča. Šrajajmo rajše kaku gre z intrado, bomo bulše nardile. Bojo ben nardile naše može taku, da bo prav anka za-nas.

VANCA: Ja vero jo, rojše mučmo, ko čamo bet zdrave. Ma jaz vsa-bargeša. Po moja be nardilo več nako mojo pupo na pestim ubu-č prau mojo pupo, da be uešla u Trst, koj je uešla tam Bijanko od Patalošča.

JUCA: Pa koj jima anka una da-nas! Vi ne znasta tega, da uzemo iz vust kreh unem brižnem tam, ke so parz dela? Tega ne znasta! Vi gledasta soma vaša škaršela, da se bejo šaldo punela. Ma mī danas sa burmo eno delamo, da bo za vseh prav, ne samo za bo-gate, kar ja blo ambot.

Odgovorni urednik
SRECKO VILHAR
Tiskala tiskarna »Jadrana« v Kopru
Uredništvo in uprava v Kopru
Riva Castelleone 2

